

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2843

[Total No. of Pages : 2

[5801]-101

F.Y. B.Com.

111: COMPULSORY ENGLISH - I
(2019 Pattern) (Credit System) (Semester - I)
Prescribed Text: Success Avenue

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt Any Three of the following in about 100 words each: **[15]**

- a) Draw a character sketch of Skvortsov from the short story, 'The Beggar'.
- b) According to C. Ram Manohar Reddy, what must be done in order to remove the black money from the economy?
- c) What did the nightingale have to do in order to make a red rose bloom?
- d) How did Olga help Lashkov to change his attitude towards life?
- e) Which are the sectors mentioned in the white paper 2012 as more vulnerable to the generation of black money?

Q2) Attempt Any Three of the following in about 100 words each: **[15]**

- a) How did the Grameen Bank help to empower women in Bangladesh?
- b) Why did Nobel Committee award Nobel prize to Muhammad Yunus and Grameen Bank?
- c) Explain the journey that traveller is making in the poem Up-Hill?
- d) Comment on the significance of the title of the poem 'Stay Calm'.
- e) Why did the poet say that tranquility is important?

P.T.O.

Q3) Attempt Any Two of the following: [20]

- a) Ramesh meets Karan, who used to be a classmate at college, after a long time at a wedding. Write a brief dialogue using greetings and responses to greetings.
- b) Write a brief dialogue between a sales representative of Mobile shop and the customer.
- c) What are the important qualities that Employer, are looking for in a group discussion?
- d) Develop a group discussion on the topic 'Environmental Pollution' by anticipating five arguments and probable responses to them from the participants.

Q4) Attempt Any Four of the following : [20]

- a) What are the important points the candidate should remember, while preparing for an interview?
- b) Imagine that you are appearing for an interview for the post of Bank Manager. Write a dialogue between you and the interviewers.
- c) What is a presentation? Mention the different kinds of presentation.
- d) Write a short note on Interview Techniques.
- e) Describe three steps of preparation of presentation skills.
- f) Write two expressions each that can be used as opening and concluding remarks of a presentation.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2844

[Total No. of Pages : 4

[5801]-102

F.Y. B.Com.

(112) FINANCIAL ACCOUNTING - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (5 out of 7) :

[5]

- a) _____ Account is prepared in order to find out Credit Sales.
 - i) Total Debtors A/c
 - ii) Total Creditors A/c
 - iii) Statement of Affairs
 - iv) None of the above
- b) _____ Account is prepared in order to find out Credit Purchases.
 - i) Total Debtors A/c
 - ii) Total Creditors A/c
 - iii) Statement of Affairs
 - iv) None of the above
- c) GST stands for _____.
 - i) Goods and Sales Tax
 - ii) Good as well as State Tax
 - iii) Goods and Service Tax
 - iv) None of the above
- d) Fixed assets are shown in the books at their _____.
 - i) Cost price
 - ii) Market price
 - iii) Selling price
 - iv) None of the above
- e) An accounting concept according to which all relatively important and relevant items are disclosed in the financial statements is _____.
 - i) Materiality
 - ii) Going concern
 - iii) Accrual concept
 - iv) Matching

P.T.O.

- f) Single Entry System is an _____.
 i) Incomplete and scientific
 ii) Incomplete and unscientific
 iii) Complete and scientific
 iv) None of the above
- g) In Single Entry System, it is not possible to prepare _____.
 i) A Trial Balance
 ii) A Trading and Profit and Loss Account
 iii) A Receipts and Payments Account
 iv) None of the above

B) Match the Pair (5 out of 7) :

[5]

Group 'A'		Group 'B'	
a)	Matching concept	i)	Single Entry Accounting Systems
b)	Business entity concept	ii)	First Installment of cash to partners
c)	Profit Sharing Ratio	iii)	concept states the Record only those transactions which are having significant impact on Business
d)	Piece-meal distribution	iv)	Realization made in parts is called
e)	Pure Surplus Capital	v)	even the owner of a business is considered as creditor to the extent of his capital
f)	Materiality Concept	vi)	In piecemeal distribution according to surplus capital method, final deficit of each partner will be in
g)	Prepare only Personal Accounts	vii)	two aspects of a transaction are recorded

Q2) Write Short Notes (Any 2 out of 4) :**[10]**

- a) Benefits of Environmental Accounting.
- b) Advantages of Single Entry System of Accounting.
- c) Materiality Concept.
- d) Going Concern Concept.

Q3) A, B and C were in Partnership sharing Profits and Losses in the ratio of 5:3:2 respectively. They decided to dissolve the business on 31st December, 2011. On which date their Balance Sheet as follows :

Liabilities	Amount (Rs.)	Assets	Amount (Rs.)
Creditors	30,000	Plant and Machinery	50,000
Bank Loan	20,000	Stock	24,000
General Reserve	10,000	Investment	60,000
Municipal Taxes	5,000	Debtors	20,000
Capital A/c :			
A	50,000		
B	21,000		
C	18,000		
Total	1,54,000	Total	1,54,000

The Assets were realized in Installment as follows :

- 1st Installment - Rs. 44,000
- 2nd Installment - Rs. 50,000
- 3rd Installment - Rs. 60,000

Dissolution Expenses were originally provided for an estimated amount of Rs. 9,000. Actual Realisation Expenses were Rs. 4,000.

Prepare :

- a) The Statement showing Surplus Capital **[7]**
- b) The Statement showing distribution of Cash **[8]**

- Q4)** Shree Vijay keeps his books under Single Entry System. He gives you the following information relating to the year ending 31st March, 2014: [15]

Summary of Bank Transactions

Dr.		Cr.	
Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Balance at Bank	4,350	By Drawing	7,520
To Sundry Debtors	38,400	By Trade Creditors	27,100
To Bills Receivable realized	12,000	By Bills Payable	9,300
To Commission received	1,500	By Wages	12,000
To Cash Sales	8,600	By Salaries	6,500
To Balance c/d	3,350	By Rent & Taxes	4,400
		By Insurance	800
		By Carriage Inward	250
		By Advertising	330
	68,200		68,200

Particulars of Other Assets & Liabilities	31st March 2013 (Rs.)	31st March 2014 (Rs.)
Stock in Hand	18,700	23,400
Debtors	12,000	14,000
Creditors	9,000	1,500
Bills Receivable	4,000	5,000
Bills Payable	1,000	200
Outstanding Salaries	600	1,200
Office Furniture	600	600
Office Building	12,000	12,000

A provision of Rs. 1,450 is required for doubtful debts on debtors and depreciation @ 5% is to be charged on Furniture and Building. There are outstanding wages Rs. 3,000. Insurance has been prepaid to the extent of Rs. 250. Legal expenses are outstanding to the extent of Rs. 700.

You are required to prepare Trading & Profit and Loss A/c for the year ending 31st March, 2014 and Balance Sheet as on 31st March, 2014.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2845

[Total No. of Pages : 4

[5801]-103

F.Y. B.Com. (Semester - I)

(113) : BUSINESS ECONOMICS (MICRO) - I

(2019 Pattern) (CBCS)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Q. No. 1 and Q. No. 6 are compulsory.
- 2) Solve any 3 (Three) questions from the remaining question nos. 2, 3, 4 and 5.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the Blanks (Any 5) :

[5]

- i) _____ is a micro economic variable.
(Aggregate Demand, Market Demand, Aggregate supply, Gross National Product)
- ii) _____ is an economic goal.
(Long-run Survival, Welfare maximization, Employee goodwill, Social responsibility)
- iii) Indifference curve is _____ to the origin.
(Parallel, Perpendicular, Concave, Convex)
- iv) The demand for salt is _____.
(Elastic, Inelastic, Zero, Maximum)
- v) The process of production is managed by _____.
(Capital, Labour, Land, Entrepreneur)
- vi) The functional Relationship between the Input and Output are called _____.
(Saving function, Investment function, Expenditure function, Production function)

P.T.O.

B) Match the following pairs : [5]

Group 'A'

Group 'B'

i) Micro Economics	a) Prof. Hicks
ii) Non-economic goals of firm	b) Low quality goods
iii) Value and Capital	c) Product Pricing
iv) Sir Robert Giffen	d) Labour
v) Variable factor of production	e) Political power and prestige

Q2) What is Business Economics? Explain the Scope and Importance of Business Economics. [15]

Q3) Explain the Law of Diminishing Marginal Utility. [15]

Q4) What is Price Elasticity of Demand? Explain the Types of Price Elasticity of Demand. [15]

Q5) Explain the Law of variable proportions. [15]

Q6) Write Short Notes on (Any Three) : [15]

- a) Graphs
- b) Consumer surplus
- c) Determinants of supply
- d) Internal Economies
- e) Production function

P2845

[5801]-103

F.Y. B.Com. (Semester - I)

(113) : BUSINESS ECONOMICS (MICRO) - I

(2019 Pattern) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) प्रश्न क्रमांक 1 आणि 6 अनिवार्य आहेत.
2) उर्वरित प्रश्न क्रमांक 2, 3, 4 आणि 5 पैकी कोणतेही तीन सोडवा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही 5) [5]
- i) हे सुक्ष्म आर्थिक चल आहे.
(एकूण मागणी, बाजार मागणी, एकूण पुरवठा, एकूण राष्ट्रीय उत्पादन)
- ii) हे एक आर्थिक ध्येय आहे.
(दीर्घकालीन अस्तित्व, कल्याण अधिकतम, कर्मचारी ख्यातीमुल्य, सामाजिक जबाबदारी)
- iii) समवृत्ती वक्र हा आरंभ बिंदुशी असतो.
(समांतर, लंब, अंतर्गोल, बहिर्वक्र)
- iv) मीठाची मागणी आहे.
(लवचिक, अलवचिक, शुन्य, जास्तीत जास्त)
- v) उत्पादनाची प्रक्रिया द्वारे व्यवस्थापित केली जाते.
(भांडवल, श्रम, जमीन, संयोजक)
- vi) आदान प्रदानातील फलनात्मक संबंधाला असे म्हणतात.
(बचत फलन, गुंतवणुक फलन, खर्च फलन, उत्पादन फलन)

ब) योग्य जोड्या लावा.

[5]

गट 'अ'

गट 'ब'

i) सुक्ष्म अर्थशास्त्र	अ) प्रो. हिक्स
ii) उद्योग संस्थेची आर्थिकेतर ध्येय	ब) निष्कृष्ट दर्जाच्या वस्तु
iii) मुल्य आणि भांडवल	क) वस्तुची किंमत निश्चिती
iv) सर रॉबर्ट गिफेन	ड) श्रम
v) उत्पादनातील बदलता घटक	इ) राजकीय सत्ता व प्रतिष्ठा

प्रश्न 2) व्यावसायिक अर्थशास्त्र म्हणजे काय? व्यावसायिक अर्थशास्त्राची व्याप्ती व महत्व स्पष्ट करा.[15]

प्रश्न 3) घटत्या सीमांत उपयोगितेचा नियम स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 4) मागणीची किंमत लवचिकता म्हणजे काय? मागणीच्या किंमत लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा.[15]

प्रश्न 5) बदलत्या प्रमाणाचा नियम स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 6) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

- अ) आलेख
- ब) उपभोक्त्याचे संतोषाधिक्य
- क) पुरवठ्याचे निर्धारक घटक
- ड) अंतर्गत बचती
- इ) उत्पादन फलन

SEAT No. :

P2846

[5801] - 104

[Total No. of Pages : 4

First Year B.Com.

114A : BUSINESS MATHEMATICS AND STATISTICS - I
(Semester - I) (2019 Pattern) (CBCS) (Credits - 3)

Time : 2½ Hours/

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of logarithmic table and calculator is allowed.*
- 4) *Use of graph paper is allowed.*

Q1)A Answer the following multiple choice questions by selecting correct option. (any five): **[1 each]**

- i) How much simple interest earned on ₹10,000 at 10% p.a. for 3 years?
 - a) 100
 - b) 300
 - c) 1000
 - d) 3000
- ii) When the series of payment is equal then it is called as _____.
 - a) perpetuity
 - b) immediate annuity
 - c) simple annuity
 - d) annuity due
- iii) If the face value and market value are equal then it is called as _____.
 - a) Bonus
 - b) Dividend
 - c) at Par
 - d) Net Asset Value (NAV)
- iv) The market value of ₹100 share is ₹140 share, Mr. Akash buys such 300 shares, find his investment.
 - a) ₹ 30,000
 - b) ₹ 40,000
 - c) ₹ 42,000
 - d) ₹ 14,000
- v) If population is homogeneous then which sampling method is better for selecting sample.
 - a) Systematic
 - b) Stratified
 - c) two-stage
 - d) Simple Random Sampling (SRS)

P.T.O.

vi) Find mode of the following data:

16, 5, 10, 8, 10, 8, 12, 8, 13.

a) 10	b) 12
c) 8	d) 16

vii) Find standard-deviation (s.d.) of the following data:

(3, 3, 3, 3, 3).

a) 3	b) 5
c) 0	d) 15

b) State whether the following statements are true or false (any five): **[1 each]**

- i) When interest is calculated on the amount in the previous year, it is called as compound interest.
- ii) When the payments are made at the end of each period such an annuity is called perpetuity.
- iii) The dividend which is declared between two annual general meetings is known as interim dividend.
- iv) The N.A.V. represents market value of a unit of the fund.
- v) The entire population is divided into several homogeneous groups called as strata.
- vi) If each value in a data set of observations is doubled, then median of the new series is not changed.
- vii) If each value in a data set of observations is doubled, then variance of the new series is also doubled.

Q2) Attempt any four of the following:

[4×5=20]

- a) Define the following terms:
Principal, Term, Amount, EMI, Present value.
- b) What sum will amount to ₹ 3296 in 4 months at 9% p.a. on simple interest?
- c) A machine depreciates each year by 10% of its value at the beginning of the year, at the end of the 4th year its value is ₹ 65,610. Find its original cost.
- d) Find the amount of ₹ 800 annuity payable quarterly for 3 years at 16% p.a.

- e) Find the present value of immediate annuity of ₹ 67 per month for 3 years at 8% p.a.
- f) Calculate EMI for ₹ 2,00,000 at 5% flat rate over 10 years.

Q3) Attempt any two of the following: **[2×5=10]**

- a) What is dividend? Explain annual dividend and interim dividend.
- b) A trading company pays dividend at 7%. What is the market value of its stock so that, there may be 6% net income after giving income tax at 6%.
- c) If NAV was ₹144 at the end of the year with 12.5% increases during the year. Find NAV at the beginning of the year.

Q4) Attempt any two of the following: **[2×5=10]**

- a) Explain the procedure for drawing SRSWR and SRSWOR, with an illustration.
- b) State the advantages of sampling over census.
- c) In a population of size $N=8$, the observations were 2, 4, 7, 9, 11, 0, 25, 14. Draw all possible SRSWOR of size 2.

Q5) Attempt any four of the following: **[4×5=20]**

- a) Following is a frequency distribution of 100 shops according to daily sales in a super market on a particular day.

Daily sales (in'000 ₹)	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60 and above
No.of shops	12	27	39	-	7	5

Find i) The missing frequency.

- ii) Form the less than cumulative frequency distribution.
- iii) Is there any open-end class? If yes state it.
- iv) How many shops have sales more than ₹ 40,000.
- v) State type of classification.

- b) Draw histogram for the following data. Hence obtain its mode graphically.

Marks	0-20	20-40	40-60	60-80	80-100
No.of students	9	25	40	30	10

- c) Average monthly sales of certain departmental store for first 11 months was ₹ 56,000. Due to repair and renewal of shop in the last month the average sales dropped down to ₹ 8,000.

Find the average monthly sales in the year.

- d) Obtain median for the following data.

Dividend %	10-15	15-20	20-25	25-30	30-35
No.of companies	10	20	15	5	2

- e) Define: Range and standard deviation (s.d.) state the formula for each in case of ungrouped data and frequency distribution.
- f) Information regarding monthly salaries of workers of two Companies A and B is given below:

	Company A	Company B
No.of Workers	60	90
mean salary	₹12,000	₹15,000
S.D.of salary	₹100	₹120

Which company has less variation in salaries?

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2847

[5801]-105

[Total No. of Pages : 4

First Year B.Com.

114B - COMPUTER CONCEPTS AND APPLICATION - I
(2019 CBCS Pattern) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All Questions are compulsory.*
- 2) Figure to the right indicate full marks.*

Q1) Solve the following:

a) Select correct option for the following (any 5): **[5×1=5]**

- i) Bullets and Numbering is in _____ tab.
 - a) Home tab
 - b) Insert tab
 - c) Page layout tab
 - d) View tab
- ii) Which of the following is graphics solution for word processors?
 - a) Clipart
 - b) Word Art
 - c) Drop cap
 - d) All the above
- iii) The keystroke Ctrl+I is used to
 - a) Increase font size
 - b) Insert a live break
 - c) Indicate the text should be bold
 - d) Applies italic format to select text
- iv) Junk Email is also called
 - a) Spam
 - b) Spoof
 - c) Sniffer script
 - d) Spool
- v) Which of the following is not anti-viruses software.
 - a) NAV
 - b) F-prot
 - c) Oracle
 - d) McAfree
- vi) Which of the following is a storage device?
 - a) Tape
 - b) Hard disk
 - c) Floppy Disk
 - d) All of the above

P.T.O.

- b) Answer True or False of following (any 5): [5×1=5]
- i) Malware is a Anti Virus Software.
 - ii) MS-Office is a operating system.
 - iii) LAN is Logic Area Network.
 - iv) E-mail is used for Easy Communication.
 - v) E-commerce is electronic commerce.
 - vi) Google chrome is not a browser.

Q2) Attempt any four of the following: [4×5=20]

- a) Explain characteristics of computer.
- b) What is meant by virus? Define Antivirus.
- c) Explain features of MS-Powerpoint.
- d) Explain LAN and WAN in detail.
- e) What is E-commerce?

Q3) Attempt any four of the following: [4×5=20]

- a) Write difference between RAM and ROM.
- b) Define Computer. Explain the Block Diagram of computer.
- c) How to create table in MS-word?
- d) What are the advantages and disadvantages of Internet?
- e) Explain Computer Application in various fields of commerce.

Q4) Write short notes on (any 5): [5×4=20]

- a) Laser Printer.
- b) Operating System.
- c) MS-Word-Word Art.
- d) Data Processing.
- e) Wireless Network.
- f) E-Governance.

Total No. of Questions : 4]

P2847

[5801]-105

First Year B.Com.

114B - COMPUTER CONCEPTS AND APPLICATION - I

(2019 CBCS Pattern) (Semester - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्न सोडवा.

[5×1=5]

अ) खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा. (कोणतेही पाच)

- i) Bullets आणि Number हे टॅब मध्ये आहेत.
अ) Home tab ब) Insert tab
क) Page layout tab ड) View tab
- ii) खालीलपैकी कोणते Word Processors मधील Graphics Solutions आहेत.
अ) Clipart ब) Word Art.
क) Drop cap ड) All the above
- iii) Ctrl + I हा Key Stroke कश्यासाठी वापरतात.
अ) Font Size वाढवण्यासाठी ब) Line Break टाकण्यासाठी
क) शब्द Bold करण्यासाठी ड) Italic Format करण्यासाठी
- iv) Junk Email ला असेही म्हटले जाते.
अ) Spam ब) Spoof
क) Sniffer Script ड) Spool
- v) खालीलपैकी कोणते Antivirus Software नाहीये.
अ) NAV ब) F-Prot
क) Oracle ड) MCA Free
- vi) खालीलपैकी कोणते Storage device आहे?
अ) Tape ब) Hard disk
क) Floppy Disk ड) All the above

- ब) खालीलपैकी चूक किंवा बरोबर ते लिहा. (कोणतेही पाच) [5×1=5]
- i) Malware हे Anti virus Software आहे.
 - ii) MS-Office ही Operating System आहे.
 - iii) LAN म्हणजे Logic Area Network.
 - iv) E-mail हे संपर्काचे सोपे साधन आहे.
 - v) E-Commerce हे Electronic Commerce चे माध्यम आहे.
 - vi) Google Chrome हा Browser नाही.

प्र.2) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4×5=20]

- अ) Computer ची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) Virus म्हणजे काय? Antivirus ची व्याख्या लिहा.
- क) MS-Power Point ची वैशिष्ट्ये लिहा.
- ड) LAN आणि WAN संपूर्ण स्पष्ट करा.
- इ) E-Commerce म्हणजे काय?

प्र.3) पुढीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. [4×5=20]

- अ) RAM आणि ROM ह्यातील फरक स्पष्ट करा.
- ब) Computer ची व्याख्या द्या. Computer ची Block Diagram स्पष्ट करा.
- क) MS-Word मध्ये table कसे करावे स्पष्ट करा.
- ड) Internet चे फायदे व तोटे लिहा.
- इ) Computer Applications चा Commerce क्षेत्रातला उपयोग सांगा.

प्र.4) टिपा लिहा. (कोणतेही पाच) [5×4=20]

- अ) Laser Printer.
- ब) Operating System.
- क) MS-Word-Word Art.
- ड) Data Processing.
- इ) Wireless Network.
- फ) E-Governance.

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P2848

[Total No. of Pages : 4

[5801]-106

F.Y. B.Com.

**115 (a) : ORGANISATIONAL SKILLS DEVELOPMENT - I
(2019 Pattern) (Semester - I)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question. No. 1 and 8 are compulsory.*
- 2) *Answer any three questions from Q. No.2 to Q. No. 7.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill up the blanks:

[7]

- i) An _____ is an administrative centre of business.
- ii) _____ is a group of people who are co-operating under the direction of leadership for the accomplishment of a common end.
- iii) _____ means converting hard copy or Non-digital, records into digital formats.
- iv) _____ is a way of work which moves from one employee to another and one department to another.
- v) _____ is an important segment of modern business.
- vi) _____ is a task of planning, co-ordinating, motivating the efforts of employees towards the specific objectives.
- vii) _____ management is a crucial aspect of survival for any company.

B) True or false :

[7]

- i) Office is an information centre.
- ii) Line organisation is the oldest and most common type of organisation.
- iii) Record keeping is not a function of modern office.
- iv) Office manuals to keep upto date is often a difficult Job.
- v) The office layout is an important aspect of office management.
- vi) Committee organisation is useful for organisation.
- vii) Untrained staff is difficulties in flow of work.

P.T.O.

- Q2)** a) State the importance of modern office. [4]
b) Explain the characteristics of modern office. [10]
- Q3)** a) State the principles of office layout. [7]
b) Explain the factors affecting office location. [7]
- Q4)** a) State the principles of office organisation. [4]
b) Explain the types of office organisation. [10]
- Q5)** a) State the aims of scientific office management. [7]
b) Explain the steps for installation of scientific office management. [7]
- Q6)** a) State the objectives of records management. [4]
b) Explain the advantages of Digitalisation of Records. [10]
- Q7)** a) State the characteristics of office work. [7]
b) Explain the difficulties in flow of work. [7]
- Q8)** Write short Notes (Any Two) [14]
a) Importance of office environment.
b) Functions of office management.
c) Digitalisation of Records.
d) Characteristics of flow of work.

115 (a) : ORGANISATIONAL SKILLS DEVELOPMENT - I
(2019 Pattern) (Semester - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 8 सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) प्रश्न क्र. 2 ते 7 यापैकी कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा.
 - 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा.

[7]

- i) हे प्रशासकीय व्यवसायाचे केंद्र आहे.
- ii) म्हणजे व्यक्तीचा असा समुदाय की, जो पुढाऱ्याने दिलेल्या आदेशानुसार सामान्य उद्दिष्टांच्या पूर्ततेकरिता सहकार्याने प्रयत्न करतो.
- iii) दस्तऐवजांची इलेक्ट्रॉनिक पद्धतीने प्रत तयार करून राखून ठेवण्यास दस्तऐवजाचे भौतिक स्वरूपात असे म्हणतात.
- iv) असा असावा की, ज्यामुळे कार्य एका क्रियेतून पुढच्या क्रियेकडे, एका कर्मचाऱ्याकडून दुसऱ्या कर्मचाऱ्याकडे व विभागातून पुढच्या विभागाकडे सरकत राहील.
- v) हा आधुनिक व्यवसायाचा एक महत्वाचा विभाग आहे.
- vi) कार्यालय कामकाजाचे नियोजन, नियंत्रण, समन्वय करून संघटनेला अपेक्षित उद्देशाकडे घेवून जाणे म्हणजेच होय.
- vii) मॅनेजमेंट ही कोणत्याही कंपनीच्या अस्तित्वाची महत्वाची बाब असते.

ब) चुक की बरोबर लिहा.

[7]

- i) कार्यालय म्हणजे माहितीचे केंद्र.
- ii) रेखा संघटन हा संघटनेचा जुना व सर्वसामान्य प्रकार आहे.
- iii) माहितीचे जतन हे आधुनिक कार्यालयाचे कार्य नाही.
- iv) माहिती पुस्तिका अद्यावत ठेवणे कठीण काम आहे.
- v) कार्यालयीन अंतर्गत रचना कार्यालयीन व्यवस्थापनासाठी महत्वाची आहे.
- vi) समिती संघटन संघटनेसाठी उपयुक्त आहे.
- vii) अप्रशिक्षित कर्मचारी कार्यप्रवाहातील अडचणी आहेत.

- प्र.2) अ) आधुनिक कार्यालयाचे महत्व स्पष्ट करा. [4]**
ब) आधुनिक कार्यालयाची वैशिष्टे सांगा. [10]
- प्र.3) अ) कार्यालय रचनेचे तत्वे सांगा. [7]**
ब) कार्यालयाच्या स्थाननिश्चितीवर परिणाम करणारे घटक लिहा. [7]
- प्र.4) अ) कार्यालयीन संघटनेची तत्वे स्पष्ट करा. [4]**
ब) कार्यालय संघटनेचे प्रकार स्पष्ट करा. [10]
- प्र.5) अ) शास्त्रीय कार्यालयीन व्यवस्थापनाचे उद्देश स्पष्ट करा. [7]**
ब) शास्त्रीय कार्यालयातील कामकाजप्रणाली स्थापन करण्यातील टप्पे स्पष्ट करा. [7]
- प्र.6) अ) दप्तर व्यवस्थापनाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा. [4]**
ब) संगणकात्मक अंकीकरणाचे फायदे स्पष्ट करा. [10]
- प्र.7) अ) कार्यालयीन कामकाजाचे वैशिष्टे सांगा. [7]**
ब) कार्यप्रवाहातील अडचणी स्पष्ट करा. [7]
- प्र.8) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) [14]**
अ) कार्यालय पर्यावरणाचे महत्व
ब) कार्यालय व्यवस्थापनाची कार्ये
क) संगणकात्मक अंकीकरण
ड) कार्यप्रवाहाची वैशिष्टे

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P2849

[Total No. of Pages : 7

[5801]-107

F.Y. B.Com.

115 (b) : BANKING AND FINANCE
Fundamentals of Banking - I
(2019 Pattern) (Semester - I) (Credit System)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 1 is compulsory.
- 2) Solve any three questions from Q. No.2 to Q. No.7.
- 3) Q. No. 8 is compulsory.
- 4) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks (any 7).

[7]

- i) Bank of Hindustan was established in_____.
 - a) 1770
 - b) 1735
 - c) 1717
- ii) In the year_____14 commercial banks were nationalised in India.
 - a) 19th July 1969
 - b) 1st July 1955
 - c) 15th April 1980
- iii) In the_____year Reserve Bank of India was established.
 - a) 1934
 - b) 1935
 - c) 1938
- iv) _____Bank is private Bank.
 - a) Central Bank of India
 - b) ICICI Bank
 - c) Cosmos Bank
- v) _____is the public sector Bank.
 - a) Cosmos Bank
 - b) Bank of Maharashtra
 - c) HDFC Bank

P.T.O.

- vi) Bank of England was established in the year_____.
 - a) 1694
 - b) 1883
 - c) 1862
- vii) State Bank of India was established in the year_____.
 - a) 1955
 - b) 1948
 - c) 1969
- viii) NABARD was established in the year_____.
 - a) 1982
 - b) 1979
 - c) 1986
- ix) Bank offers_____rate of Interest on Fixed deposit account.
 - a) Very low
 - b) Low
 - c) High

B) State whether the following statements are true or false (any 7). [7]

- i) Acceptance of deposit is the secondary functions of bank.
- ii) Advancing of loans is a primary functions of Bank.
- iii) Central Bank of India is the public sector bank.
- iv) Reserve Bank of India is the Central Bank of India.
- v) Married woman's account is the institutional account holders.
- vi) Hindu undivided family's account is individual account holder.
- vii) Demand Draft is cheque drawn by one branch of a bank upon another branch.
- viii) Swift was established in the year 1973.
- ix) Overdraft facility is available to current deposit account.

- Q2)** a) State the origin of the word Bank. [4]
b) Explain the structure of Indian Banking System. [10]
- Q3)** a) Explain in brief primary functions of commercial banks. [7]
b) Explain in brief Non fund based credit facilities of commercial banks.[7]
- Q4)** a) Explain procedure for operating current account in the bank. [7]
b) Explain the procedure for opening of deposit account in a bank. [7]
- Q5)** a) What is SWIFT? [4]
b) Explain in brief the methods of remittances. [10]
- Q6)** a) Explain in brief agency functions of bank. [7]
b) Explain in brief general utility services of bank. [7]
- Q7)** a) Explain in brief evolution of banking in India. [7]
b) Explain in brief evolution of banking in Asia. [7]
- Q8)** Write a short notes (any two). [14]
a) KYC
b) Bankers cheque.
c) Transfer of Account.
d) RTGS

Total No. of Questions : 8]

P2849

[5801]-107

F.Y. B.Com.

115 (b) : BANKING AND FINANCE
Fundamentals of Banking - I
(2019 Pattern) (Semester - I) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :
- 1) प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे.
 - 2) प्रश्न क्र. 2 ते प्रश्न क्र. 7 यापैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
 - 3) प्रश्न क्र. 8 अनिवार्य आहे.
 - 4) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 5) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा (कोणतेही सात)

[7]

- i) बँक ऑफ हिंदुस्तानची स्थापना या वर्षी झाली.
अ) 1770
ब) 1735
क) 1717
- ii) 14 व्यापारी बँकांचे राष्ट्रीयकरण या वर्षी करण्यात आले.
अ) 19th July 1969
ब) 1st July 1955
क) 15th April 1980
- iii) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाची स्थापना या वर्षी झाली.
अ) 1934
ब) 1935
क) 1938

- iv) ही खाजगी बँक आहे.
- अ) सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया
ब) आय. सी. आय. सी. आय. बँक
क) कॉसमॉस बँक
- v) ही सार्वजनिक क्षेत्रातील बँक आहे.
- अ) कॉसमॉस बँक
ब) बँक ऑफ महाराष्ट्र
क) एच. डी. एफ. सी. बँक
- vi) बँक ऑफ इंग्लंडची स्थापना या वर्षी झाली.
- अ) 1694
ब) 1883
क) 1862
- vii) स्टेट बँक ऑफ इंडियाची स्थापना या वर्षी झाली.
- अ) 1955
ब) 1948
क) 1969
- viii) नाबार्ड ची स्थापना या वर्षी झाली.
- अ) 1982
ब) 1979
क) 1986
- ix) मुदत ठेव खात्यावर बँका दराने व्याज देतात.
- अ) खूप कमी
ब) कमी
क) जास्त

ब) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा. (कोणतेही सात) [7]

- i) ठेवी स्विकारणे हे बँकांचे दुय्यम कार्य आहे.
- ii) कर्जे देणे हे बँकांचे प्राथमिक कार्य आहे.
- iii) सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया ही सार्वजनिक क्षेत्रातील बँक आहे.
- iv) भारतीय रिझर्व बँक ही भारताची मध्यवर्ती बँक आहे.
- v) विवाहित महिलांचे खाते हे संस्थात्मक खातेदार आहे.
- vi) हिंदू अविभक्त कुटूंब खाते हे वैयक्तिक खातेदार आहे.
- vii) मागणी धनाकर्ष हे बँकेच्या दुसऱ्या शाखेवर काढलेले धनादेश आहे.
- viii) स्विफ्टची स्थापना 1973 या वर्षी झाली.
- ix) अधिकर्ष सवलत ही चालू ठेवी खात्यावर दिली जाते.

प्र.2) अ) बँक या शब्दाची उत्पत्ती सांगा. [4]

ब) भारतातील बँक प्रणालीची रचना सविस्तर स्पष्ट करा. [10]

प्र.3) अ) व्यापारी बँकांचे प्राथमिक कार्य संक्षिप्त स्पष्ट करा. [7]

ब) बँकेची बिगर निधी आधारित पत सुविधा संक्षिप्त स्पष्ट करा. [7]

प्र.4) अ) चालू खात्यावर व्यवहार करण्याची पद्धती स्पष्ट करा. [7]

ब) ठेव खाती उघडण्याची पद्धती स्पष्ट करा. [7]

- प्र.5) अ) स्विफ्ट म्हणजे काय?** [4]
- ब) बँकेमार्फत पैसे पाठविण्याच्या पद्धती संक्षिप्त स्पष्ट करा. [10]
- प्र.6) अ) बँकांची प्रतिनिधि कार्ये संक्षिप्त स्पष्ट करा.** [7]
- ब) बँकांची सामान्य उपयुक्त सेवा संक्षिप्त स्पष्ट करा. [7]
- प्र.7) अ) भारतातील बँक व्यवसायाची उत्क्रांती थोडक्यात स्पष्ट करा.** [7]
- ब) आशियातील बँक व्यवसायाची उत्क्रांती थोडक्यात स्पष्ट करा. [7]
- प्र.8) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)** [14]
- अ) के वाय सी (KYC)
- ब) बँकर्स चेक
- क) बँक खात्याचे दुसऱ्या शाखेत हस्तांतरण
- ड) आर टी जी एस (RTGS)

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2850

[Total No. of Pages : 4

[5801]-108

F.Y. B.Com.

**115 (C) : ELEMENTS OF COMMERCIAL GEOGRAPHY - I
(2019 Pattern) (Semester - I)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.1 is compulsory.*
- 2) *Solve any three questions from Q.2 to Q.5.*
- 3) *Questions 2 to 5 carry equal marks.*
- 4) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
- 5) *Use of map-stencils is allowed.*

Q1) Answer the following questions upto 20 words each. (Any five) **[10]**

- a) Write the definition of Commercial Geography.
- b) State any two examples of Tertiary Economic Activity.
- c) State any two examples of Renewable resources.
- d) State any two economic advantages of forest.
- e) What is meant by 'Under Population'?
- f) State any two effects of migration.

Q2) a) Answer any one of the following questions upto 150 words. **[12]**

- i) Discuss the nature and development of commercial geography.
- ii) Explain the economic activities of man.

b) Answer the following question upto 100 words. **[8]**

Explain in detail any two study approaches of commercial geography.

P.T.O.

Q3) a) Answer any one of the following of questions upto 150 words. **[12]**

- i) Describe the man-made resources.
- ii) State the causes of water pollution and suggest remedies.

b) Answer the following question upto 100 words. **[8]**

Explain the effects of conventional energy resources on environment.

Q4) a) Answer any one of the following questions upto 150 words. **[12]**

- i) Explain the population characteristics of India.
- ii) Explain the types of migration.

b) Answer the following question upto 100 words. **[8]**

Explain the advantages of optimum population.

Q5) Write short notes (Any four) **[20]**

- i) Scope of commercial geography.
- ii) Secondary economic activities.
- iii) Energy crises.
- iv) Soil conservation.
- v) Human Development Index (HDI).
- vi) Optimum population.

Total No. of Questions : 5]

P2850

[5801]-108

F.Y. B.Com.

115 (C) : ELEMENTS OF COMMERCIAL GEOGRAPHY - I
(2019 Pattern) (Semester - I)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) प्रश्न क्र. 1 सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) प्रश्न क्र. 2 ते प्रश्न क्र. 5 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
 - 3) प्रश्न क्र. 2 ते प्रश्न क्र. 5 समान गुणांचे आहेत.
 - 4) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
 - 5) नकाशा स्ट्रेन्सिलस वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 20 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही पाच)

[10]

- अ) व्यापारी भूगोलाची व्याख्या लिहा.
- ब) तृतीयक श्रेणीच्या आर्थिक व्यवसायांची दोन उदाहरणे द्या.
- क) पुनर्नवीकरणीय साधनसंपत्तीची दोन उदाहरणे लिहा.
- ड) जंगलांचे दोन आर्थिक फायदे सांगा.
- इ) न्यूनतम लोकसंख्या म्हणजे काय?
- फ) स्थलांतराचे कोणतेही दोन परिणाम लिहा.

प्र.2) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 150 शब्दांत लिहा.

[12]

- i) व्यापारी भूगोलाचे स्वरूप आणि विकासासंबंधी चर्चा करा.
- ii) मानवाच्या आर्थिक क्रिया स्पष्ट करा.

ब) खालील प्रश्नाचे 100 शब्दात उत्तर लिहा.

[8]

व्यापारी भूगोलाच्या कोणत्याही दोन अभ्यासपद्धतींचे वर्णन करा.

प्र.3) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 150 शब्दांत लिहा. [12]

- i) मानवनिर्मित साधनसंपत्तीचे वर्णन करा.
- ii) जलप्रदूषणाची कारणे सांगून उपाययोजना स्पष्ट करा.

ब) खालील प्रश्नाचे 100 शब्दात उत्तर लिहा. [8]

पारंपरिक उर्जासाधनांचे पर्यावरणावरील परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.4) अ) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 150 शब्दांत लिहा. [12]

- i) भारताच्या लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ii) स्थलांतराचे प्रकार सविस्तर लिहा.

ब) खालील प्रश्नाचे 100 शब्दात उत्तर लिहा. [8]

पर्याप्त लोकसंख्येचे फायदे स्पष्ट करा.

प्र.5) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- अ) व्यापारी भूगोलाची व्याप्ती
- ब) द्वितीयक व्यवसाय
- क) उर्जा समस्या
- ड) मृदा संवर्धन
- इ) मानव संसाधन विकास निर्देशांक
- फ) अतिरिक्त लोकसंख्या

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P2851

[Total No. of Pages : 4

[5801]-109

F.Y. B.Com. (Semester - I)

**115-D : DEFENCE ORGANIZATION AND MANAGEMENT
IN INDIA - I
(2019 Pattern)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Q. No. 1 and Q. No. 8 are compulsory.*
- 2) *Answer any three from questions Q. No. 2 to Q. No. 7.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill up the blanks / Multiple choice question : [14]

- i) In which year Indian Navy was established?
 - a) 1932
 - b) 1934
 - c) 1950
 - d) 1947
- ii) In which year Indian air force was established?
 - a) 1939
 - b) 1950
 - c) 1932
 - d) 1947
- iii) The Indian air force is organized into _____ regional commands and air force training command.
 - a) Six
 - b) One
 - c) Seven
 - d) Five
- iv) The Indian Navy western command is located at _____.
 - a) Visakhapatnam
 - b) Kolkata
 - c) Chandimandir
 - d) Mumbai
- v) The Indian Coast Guard Organization is headed by the _____.
 - a) Director-General
 - b) Director
 - c) Admiral
 - d) naval chief
- vi) The Indian Border Security Force is headed by the _____.
 - a) Director-General
 - b) Director
 - c) General
 - d) Army chief

P.T.O.

- vii) The Army is headed by the chief of the Army staff with its Headquarters in _____
a) Pune	b) Kolkata
c) New Delhi	d) Mumbai

B) True and False Type Question :

- i) The National Cadet Corps is the youth wing of Armed Forces. (True/False)
- ii) Maharashtra SRPF there are a total of 10 Groups and 5 Training center. (True/False)
- iii) Civil Defence measures are designed to deal with immediate emergency. (True/ False)
- iv) The Indian Border Security Force was established on 18th August 1978. (True/False)
- v) The Indian coast guard is an Indian paramilitary police force. (True/False)
- vi) MARCOS is a best paramilitary force in India. (True/False)
- vii) The State Reserve Police Force is headed by an officer of the rank of Additional Director General of police. (True/False)

Q2) Explain role of the Home Guard. [14]

Q3) Explain role of the National Cadet Corps (NCC) [14]

Q4) Describe the Organizational Structure of Indian armed forces. [14]

Q5) State the role of defence committee of the Cabinet. [14]

Q6) Explain Element of Defence Organization. [14]

Q7) Discuss the Principles of Defence Organization. [14]

Q8) Write a Short notes (any two) : [2 × 7 = 14]

- a) Reconstruction of Indian Army since 1947
- b) Indian Air Force
- c) Army Commands Headquarters.

Total No. of Questions: 8]

P2851

[5801]-109

F.Y. B.Com. (Semester - I)

**115-D : DEFENCE ORGANIZATION AND MANAGEMENT
IN INDIA - I**

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) प्रश्न 1 ला व प्रश्न 8 अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न 2 ते प्रश्न 7 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा/बहु पर्यायी प्रश्न : **[14]**
- i) भारतीय नौसेनेची स्थापना कोणत्या वर्षी करण्यात आली.
अ) 1932 ब) 1934
क) 1950 ड) 1947
- ii) भारतीय हवाई दलाची स्थापना कोणत्या वर्षी करण्यात आली.
अ) 1939 ब) 1950
क) 1932 ड) 1947
- iii) भारतीय हवाई दलाचे प्रादेशिक कमांड्स आणि प्रशिक्षण कमांड आहेत.
अ) सहा ब) एक
क) सात ड) पाच
- iv) भारतीय नाविक दलाचे पश्चिम कमांड या ठिकाणी आहे.
अ) विशाखापट्टणम ब) कलकत्ता
क) चांदिमंदिर ड) मुंबई
- v) भारतीय तटरक्षक दलाचे नेतृत्व हे करतात.
अ) डायरेक्टर जनरल ब) डायरेक्टर
क) अॅडमिरल ड) नेव्हल चिफ
- vi) भारतीय सीमा सुरक्षा दलाचे नेतृत्व हे करतात.
अ) डायरेक्टर जनरल ब) डायरेक्टर
क) जनरल ड) आर्मी चिफ

अ) पुणे ब) कलकत्ता
क) नवी दिल्ली ड) मुंबई

- i) राष्ट्रीय छात्र सेना ही सेनादलांतील युवकांची तुकडी आहे. (चुक/बरोबर)
- ii) महाराष्ट्रातील राज्य राखीव पोलिस दलाचे एकूण 10 गट आणि पाच प्रशिक्षण केंद्रे आहे. (चुक/बरोबर)
- iii) नागरी संरक्षण दल रचना ही आपात्कालीन तात्काळ सेवा देणारे दल अशी आहे. (चुक/बरोबर)
- iv) भारतीय केंद्रीय सीमा सुरक्षा दलाची 18 ऑगस्ट 1978 रोजी करण्यात आली. (चुक/बरोबर)
- v) भारतीय तटरक्षक दल हे भारतीय निमलष्करी दल आहे. (चुक/बरोबर)
- vi) MARCOS हे भारतातील सर्वोत्तम निमलष्करी दल आहे. (चुक/बरोबर)
- vii) राज्य राखीव पोलिस दलाचे नेतृत्व अॅडिशनल डायरेक्टर जनरल ऑफ पोलिस या हद्द्याचे पालिस अधिकारी करतात. (चुक/बरोबर)

अ) भारताची स्थलसेनेची 1947 नंतरची पुनर्रचना
ब) भारतीय हवाई दल
क) स्थलसेना कमांडस हेडक्वार्टर्स

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P2852

[Total No. of Pages : 4

[5801]-110

F.Y. B.Com. (Semester - I)

115(E) : THEORY AND PRACTICE OF CO-OPERATION - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Paper - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 1 and Q. No. 8 are compulsory.
- 2) Solve any Three questions from Q. No. 2 to Q. No. 7.

Q1) a) Fill in the blanks : [7]

- i) The word _____ literally means to work together or act together.
- ii) MaClagan committee was constituted in the year _____.
- iii) The first co-operative principles are accepted by the I.C.A. congress held at _____.
- iv) The Co-operative Societies Act was passed in _____.
- v) The liability of members of the co-operative society is _____.
- vi) Vaidyanathan committee was presented their Report in the year _____.
- vii) The Role of _____ Government and State Government is significant in co-operative movement.

b) True or False : [7]

- i) In Co-operative movement there are no short comings.
- ii) Lack of education and political interfere are the examples of problems faced by co-operative sector.
- iii) Fedrick Nichoison committee submitted the report in 1904.
- iv) The first co-operative sugar factory was formed by Dr. Vikhe Patil in Ahemadnagar district.
- v) Co-operative movement was succeed due to the contribution of various leaders in post independance period.
- vi) National co-operative development corporation was established in the year 1973.
- vii) The Indian co-operative legislation started in 1904.

P.T.O.

Q2) What is co-operation? State the Nature and scope of co-operation. [14]

Q3) Discuss the various principles adopted by International Co-operative Alliance (I.C.A.) in 1966. [14]

Q4) Evaluate the History of Co-operative movement in pre and post independence period. [14]

Q5) Discuss the various recommendations of MacLagan Committee report 1912. [14]

Q6) Discuss the contribution of various co-operative leaders in post independence Era upto the present stage. [14]

Q7) Explain the role of central and state government in co-operative movement. [14]

Q8) Write short notes (Any two) : [14]

- a) Weakness of co-operative movement
- b) Gorewalla committee report 1954
- c) Development of co-operative movement in India.
- d) Co-operative V/s communism.

P2852

[5801]-110

F.Y. B.Com. (Semester - I)

115(E) : THEORY AND PRACTICE OF CO-OPERATION - I

(2019 Pattern) (CBCS) (Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना:

- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 8 सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) प्रश्न क्र. 2 ते 7 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. [7]

- i) या शब्दाचा खरा अर्थ म्हणजे एकत्र कार्य किंवा एकत्र कृती.
- ii) मॅक्लेगन समितीची स्थापना या वर्षी झाली.
- iii) सहकाराची तत्वे प्रथमतः आंतरराष्ट्रीय सहकारी परिषदेने आपल्या येथील अधिवेशनात स्विकारली.
- iv) सहकारी सोसायट्यांचा कायदा या वर्षी संमत झाला.
- v) सहकारी संस्थांच्या सभासदांची जबाबदारी असते.
- vi) वैद्यनाथन समितीने आपला अहवाल वर्षी सादर केला.
- vii) शासन आणि राज्य शासन यांची सहकारी चळवळीतील भूमिका खूपच महत्वाची आहे.

ब) चुक किंवा बरोबर ते सांगा. [7]

- i) सहकारी चळवळीत कोणतेही दोष नाहीत.
- ii) शिक्षणाचा अभाव आणि राजकीय हस्तक्षेप ही सहकारी क्षेत्रातील समस्यांची उदाहरणे आहेत.
- iii) फेड्रिक निकोलसन समितीने अहवाल 1904 मध्ये सादर केला.
- iv) अहमदनगर जिल्ह्यात सहकारी तत्वावर पहीला सहकारी कारखाना डॉ. विखे पाटील यांनी स्थापन केला.
- v) स्वातंत्र्यप्राप्तिनंतरच्या काळात विविध नेत्यांच्या योगदानामुळे सहकारी चळवळ यशस्वी झाली.
- vi) राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळाची स्थापना 1973 मध्ये झाली.
- vii) भारतात सहकारी कायद्याची सुरुवात 1904 मध्ये झाली.

- प्रश्न 2) सहकार म्हणजे काय? सहकाराचे स्वरूप आणि व्याप्ती सांगा. [14]
- प्रश्न 3) आंतरराष्ट्रीय सहकारी संघ 1966 ने स्वीकारलेली सहकाराची विविध तत्वे यांची चर्चा करा. [14]
- प्रश्न 4) सहकारी चळवळीचे स्वातंत्र्योत्तर आणि स्वातंत्र्यपूर्व कालखंडातील इतिहासाचे मुल्यांकन करा. [14]
- प्रश्न 5) मॅक्लेगन समिती अहवाल 1912 मधील विविध शिफारशींची चर्चा करा. [14]
- प्रश्न 6) स्वातंत्र्योत्तर काळापासून अलिकडील काळातील सहकार क्षेत्रातील विविध नेत्यांचे योगदान यावर चर्चा करा. [14]
- प्रश्न 7) सहकारी चळवळीतील केन्द्र शासन आणि राज्य शासनाची भूमिका स्पष्ट करा. [14]
- प्रश्न 8) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [14]
- अ) सहकारी चळवळीच्या समस्या (दुर्बलता)
 - ब) गोरवाला समिती अहवाल 1954
 - क) भारतातील सहकारी चळवळीचा विकास
 - ड) सहकार विरुद्ध साम्यवाद

[5801]-111

F.Y. B.Com. (Semester - I)

115(F) : MANAGERIAL ECONOMICS - I
(2019 Pattern) (Credit System)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 and 8 are compulsory.*
- 2) *Attempt any three questions from Q. No. 2 to 7.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks (any 7) :

[7]

- i) Demand forecasting is an _____ of the future demand.
a) Estimation b) Non estimation
c) Fixed
- ii) Managerial economics based _____ economics.
a) Micro economics b) Agricultural economics
c) Labour economics
- iii) Indifference curve shows of two commodity gives the same level of _____ to the consumer.
a) utility b) demand
c) satisfaction
- iv) In the long run all factors of productions are _____.
a) variable b) constant
c) variable and constant
- v) Opportunity cost also known as _____ cost.
a) Alternative b) Total
c) Variable
- vi) Indifference curve _____ to the origin.
a) convex b) concave
c) inverses
- vii) Economic cost is also known as _____ cost.
a) Implicit b) Fixed cost
c) Social cost
- viii) Managerial economics is help to take _____ making.
a) controlling b) dicision
c) direction

- ix) Supply is _____ concept.
a) Flow b) Stock
c) Flow and stock
- b) State whether the following statements are true or false (any 7) : [7]
- i) Managerial economics is a decision making science.
 - ii) The functional relationship between input and output is known as demand function.
 - iii) Total cost is equal to total fixed cost plus total variable cost.
 - iv) Expert opinion method is not method of demand forecasting.
 - v) The law of diminishing marginal utility is represented by Marshall.
 - vi) In the long run production function all the factors of production are variable.
 - vii) Demand is also called as desire.
 - viii) Managerial economics is also known as business economics.
 - ix) Cross elasticity is also known as income elasticity.
- Q2)** State and explain the nature and scope of managerial economics. [14]
- Q3)** State the law of supply. Explain the determinants of supply. [14]
- Q4)** What is indifference curve? Explain the features of indifference curve. [14]
- Q5)** Define managerial economics. Explain the relationship between managerial economics and micro economics. [14]
- Q6)** State and explain the law of variable proportions. [14]
- Q7)** What is demand forecasting? Explain the methods of demand forecasting. [14]
- Q8)** Write short notes (Any two) : [14]
- a) Consumer surplus
 - b) Income elasticity of demand.
 - c) Variable cost
 - d) Main characteristics of managerial economics

P2853

[5801]-111

F.Y. B.Com. (Semester - I)

115(F) : MANAGERIAL ECONOMICS - I

व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र

(2019 Pattern) (Credit System)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना:

- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 8 सोडविणे आवश्यक आहे.
- 2) प्रश्न क्र. 2 ते 7 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
- 3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्न पत्रिका पहावी.

- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा (कोणत्याही 7) [7]
- i) मागणीचा पूर्व अंदाज म्हणजे भवीष्य कालीन मागणी होय.
अ) अपेक्षित ब) अनपेक्षित क) निश्चित
 - ii) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र हे या अर्थशास्त्रावर आधारीत आहे.
अ) अंशलक्षा अर्थशास्त्र ब) कृषी अर्थशास्त्र क) श्रमाचे अर्थशास्त्र
 - iii) उपभोक्त्याला समान देणारे दोन वस्तुंचे भिन्नगट दर्शविणाऱ्या रेषेला समवृत्ती वक्र असे म्हणतात.
अ) उपयोगिता ब) मागणी क) समाधान
 - iv) दीर्घकालीन उत्पादनाचे सर्व घटक असतात.
अ) बदलते ब) स्थीर क) बदलते आणि स्थीर
 - v) वैकल्पीक खर्चाला खर्च असेही म्हणतात.
अ) पर्यायी ब) एकूण क) बदलता
 - vi) समवृत्ती वक्र मुळ बिंदुशी असतात.
अ) बटिवक्र ब) अंतर्वक्र क) व्यस्त
 - vii) आर्थिक खर्चाला खर्च असेही म्हणतात.
अ) प्रत्यक्ष ब) स्थीर क) सामाजीक
 - viii) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र घेण्यास मदत करते.
अ) नियंत्रण ब) निर्णय क) दिशा

ix) पुरवठा ही संकल्पना आहे.

अ) प्रवाही

ब) साठा

क) प्रवाही आणि साठा

ब) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा (कोणतेही 7) :

[7]

i) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्राला निर्णय घेणारे शास्त्र म्हणतात.

ii) आदान आणि प्रदान यांच्यातील संबंधाला मागणी फलन असे म्हणतात.

iii) एकूण खर्च हा एकूण स्थिर खर्च + एकूण बदलता खर्च यांच्या बरोबर असतो.

iv) तज्ञांची मते ही मागणीच्या पूर्ण अंदाजाची पद्धती नाही.

v) घटत्या उपयोगीतेचा नियम अल्फ्रेड मार्शल यांनी मांडला.

vi) दीर्घकालीन उत्पादनफलनात उत्पादनाचे सर्व घटक बदलते असतात.

vii) मागणी म्हणजेच इच्छा होय.

viii) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्राला व्यापारी अर्थशास्त्र असेही संबोधले जाते.

ix) छेदक लवचीकतेला उत्पन्न लवचीकता असेही संबोधले जाते.

प्रश्न 2) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती सांगा व स्पष्ट करा.

[14]

प्रश्न 3) पूरवठ्याचा नियम सांगा. पूरवठ्याचे निर्धारक घटक स्पष्ट करा.

[14]

प्रश्न 4) समवृत्ती वक्र म्हणजे काय? समवृत्ती वक्राची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

[14]

प्रश्न 5) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्राची व्याख्या लिहा. व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्र आणि अंशलक्षी अर्थशास्त्र यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

[14]

प्रश्न 6) बदलत्या प्रमाणाचा नियम सांगा व स्पष्ट करा.

[14]

प्रश्न 7) मागणीचा पूर्व अंदाज म्हणजे काय? मागणीच्या पूर्व अंदाजाच्या पद्धती स्पष्ट करा.

[14]

प्रश्न 8) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[14]

अ) उपभोक्त्याचे संतोष्याधीन्य

ब) मागणीची उत्पन्न लवचीकता

क) बदलता खर्च

ड) व्यवस्थापकीय अर्थशास्त्राची प्रमुख वैशिष्ट्ये

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P2854

[Total No. of Pages : 4

[5801]-112

F.Y. B.Com. (Regular)

116 - A : ESSENTIALS OF E-COMMERCE - I

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Q.No. 1 and Q.No. 8 is compulsory.
- 2) Solve any 3 questions from Q.No. 2 to Q.No. 7.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks (Any Seven) :

[7]

- i) Which segment do eBay, Amazon.com belong?
 - a) B2B
 - b) B2C
 - c) C2B
 - d) C2C
- ii) Internet is good example of _____.
 - a) WAN
 - b) LAN
 - c) MAN
 - d) None of these
- iii) UPI stands for _____.
 - a) Unified Payment Interface
 - b) Unified Payment Index
 - c) Under Payment Investment
 - d) United Payment in India
- iv) IFSC code consists of _____ digits.
 - a) 8
 - b) 9
 - c) 10
 - d) 11

P.T.O.

- v) G2G means _____.
- a) Government to Business
 - b) Business to Government
 - c) Government to Government
 - d) Business to Game
- vi) The best product to sell in B2C e-commerce are _____.
- a) Small products
 - b) Digital products
 - c) Special products
 - d) Fresh products
- vii) The minimum amount of money transfered through RTGS is _____.
- a) 2-lakhs
 - b) 2.5 lakhs
 - c) 3 lakhs
 - d) 5-lakhs
- viii) _____ is the maximum limit in transaction of NEFT.
- a) 50,000/-
 - b) 1,00,000/-
 - c) 1,50,000/-
 - d) No limit
- ix) _____ is not an offline payment mode.
- a) Cash on delivery
 - b) Cash before delivery
 - c) Demand draft
 - d) e-cheque

B) Write the following statements whether True or False (Any Seven) : [7]

- i) Bank routinely accepts post dated cheques.
- ii) EDI and Supply Chain Management are both B2B applications.
- iii) IMPS works even on holidays.
- iv) EDI means e-commerce data interchange.
- v) Due to e-commerce business consumers have increased choice online.
- vi) Advertising is a function of E-Commerce.
- vii) Internet further separates a business from its customers.
- viii) LAN is used for online shopping.
- ix) When deposit is made in bank account, bank issues a receipt.

Q2) What is debit card & credit card? Explain functioning of debit card & credit card in detail. [14]

Q3) What is domain name system? Explain the procedure of registering an internet domain with example. [14]

Q4) What is e-commerce? Explain the risks in e-commerce and what are the preventive measures. [14]

Q5) Explain E-payment system. What are the requirements of e-payment system. [14]

Q6) Define EDI. Explain various uses and standards of EDI in detail. **[14]**

Q7) Explain in detail e-commerce practices V/S traditional practices. **[14]**

Q8) Write Short Notes (Any Two) : **[14]**

- a) Phone pe.
- b) C2C.
- c) Importance of an effective website.
- d) Role of mobile in e-commerce.

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P2855

[Total No. of Pages : 4

[5801]-113

F.Y. B.Com. (Semester - I)

116 (b) : INSURANCE & TRANSPORT - I (INSURANCE)
(2019 Pattern)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Q. No. 1 and Q. No. 8 is compulsory.
- 2) Attempt any three questions from Q. No. 2 to Q. No. 7.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks.

[7]

- i) Educational institute take _____ insurance policy.
[Term plan, group, whole life]
- ii) _____ is primary principal of insurance.
[utmost good faith, cause proxima, subrogation]
- iii) Insurance means a _____ between insurer and insurance company.
[contract, transaction, business]
- iv) Floating insurance policy is suitable for _____ property.
[Specific, average, scattered]
- v) In whole life policy amount of claim received to _____.
[insurer, employee, nominee]
- vi) In marine insurance, insurance company takes _____ in sea transport.
[problems, environment, risks].
- vii) Insurance transfer the _____.
[amount, risk, loss].

P.T.O.

B) Write True or False. [7]

- i) In single vessel policy, insurance covers of all ships.
- ii) Regular checkup of all security equipments are most important.
- iii) Any one can value the loss caused by fire.
- iv) In India only one Government institute is working for life insurance.
- v) General insurance can be renewed.
- vi) Group insurance is taken by individual person.
- vii) Life insurance is a short term insurance.

Q2) Explain the concept of insurance and state the importance of insurance.[14]

Q3) Explain the concept & principles of life insurance. [14]

Q4) Define fire insurance. Explain the types of fire insurance policies. [14]

Q5) State the meaning and features of marine insurance. [14]

Q6) Describe the nature and importance of life insurance. [14]

Q7) Explain the scope of insurance and career opportunities in insurance sector. [14]

Q8) Write short notes (Any Two) [14]

- a) Mixed policy.
- b) Features of fire insurance.
- c) Principal of cause proxima.
- d) Memorandum clause.

P2855

[5801]-113

F.Y. B.Com. (Semester - I)

116 (b) : INSURANCE & TRANSPORT - I (INSURANCE)

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) प्र. क्र. 1 आणि प्र. क्र. 8 सोडविणे आवश्यक आहे.
2) प्र. क्र. 2 ते प्रश्न क्र. 7 मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. [7]

- i) शैक्षणिक संस्था विमा पॉलिसी घेतात.
[मुदती, समुह, आजीवन]
- ii) हे विम्याचे प्राथमिक तत्त्व आहे.
[परस्पर विश्वास, नजीकचे कारण, मालकी हक्क बदल]
- iii) बिमा म्हणजे विमेदार आणि बिमा कंपनी यांच्यामधील असतो.
[करार, व्यवहार, व्यवसाय]
- iv) तरते विमापत्र हे मालमत्तेसाठी योग्य आहे.
[विशिष्ट, सरासरी, विखुरलेल्या]
- v) आजीवन विम्यामध्ये पॉलिसीची रक्कम ला मिळते.
[विमेदार, कामगार, वारसदार]
- vi) सागरी विम्यामध्ये विमा कंपनी सागरी प्रवासातील ची जबाबदारी घेते.
[अडचणीं, पर्यावरण, जोखीम]
- vii) विम्यामध्ये हस्तांतरित होते.
[रक्कम, जोखीम, तोटा]

ब) चूक अथवा बरोबर लिहा. [7]

- i) एक जहाज विम्यामध्ये सर्व जहाजांचा विमा उतरवितात.
- ii) सुरक्षा उपकरणांची नियमित तपासणी करणे महत्त्वाचे आहे.
- iii) अग्नी विम्यामध्ये कोणीही नुकसानीचे मूल्य काटू शकते.

- iv) भारतात आयुर्विद्यासाठी फक्त एकच सरकारी संस्था कार्यरत आहे.
- v) साधारण विद्याचे नुतणीकरण करता येते.
- vi) समुह विमा हा एक व्यक्ती घेतो.
- vii) जीवन विमा हा लघु मुदतीचा असतो.

प्रश्न 2) विद्याची संकल्पना स्पष्ट करा आणि विद्याचे महत्त्व सांगा. [14]

प्रश्न 3) जीवन विद्याची संकल्पना आणि तत्त्वे स्पष्ट करा. [14]

प्रश्न 4) अग्नी विद्याची व्याख्या द्या अग्नी विमापत्राचे प्रकार स्पष्ट करा. [14]

प्रश्न 5) सागरी विद्याचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये सांगा. [14]

प्रश्न 6) जीवन विद्याचे स्वरूप आणि महत्त्व विशद करा. [14]

प्रश्न 7) विद्याची व्याप्ती आणि विमा क्षेत्रातील रोजगार संधी स्पष्ट करा. [14]

प्रश्न 8) टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) [14]

- अ) मिश्र विमापत्र.
- ब) अग्नीविद्याची वैशिष्ट्ये.
- क) नजीकचे कारण तत्त्व.
- ड) स्मरणपत्र परिच्छेद.

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P2856

[Total No. of Pages : 6

[5801]-114

F.Y. B.Com. (Semester - I)

FUNDAMENTALS OF MARKETING

116(C) : Marketing And Salesmanship - I

(CBCS) (2019 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 1 and 8 are compulsory.
- 2) Attempt any 3 questions from Que. No. 2 to Que. No.7.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks (any Seven) [7]

- i) Those goods are easily identifiable by quality are known as _____ goods.
(General, Specific, Consumable)
- ii) A market is a place where _____ comes together to exchange their goods and services.
(Sellers and customers, Customers and customers, Sellers and manufactures)
- iii) Providing a higher standard of living to the society is called _____
(Production, Employment, Marketing)
- iv) The _____ division takes into consideration the international, national, divisional, regional and geographical structure.
(Geographical, Demographics, Social)
- v) Product, price, place and promotion are the four p_s of _____
(Price-mix, Marketing-mix, Product-mix)
- vi) Personality is considered in the classification according to _____
(Population, Standard of living, Society)

P.T.O.

- vii) _____ is a sensitive element of the pricing factor.
(Manufacturer, Retailer, Customer)
- viii) The stages of product life becomes the _____ of the product.
(Product life cycle, Manufacturing life cycle, Marketing life cycle)
- ix) A decision or action taken to increase sales/turnover is called _____.
(Product promotion, Increase in price, Sales promotion)

B) True or False (Any seven) [7]

- i) There is telemarketing to protect the environment.
- ii) The consumer market depends upon the proportion of population.
- iii) Indian market is the consumers market.
- iv) Market segmentation is the division of the total market into different groups on the basis of specific characteristics.
- v) The bases of market segmentation are highly rigid.
- vi) There is no need to survey and test of potential markets in the process of market segmentation.
- vii) Line of goods are group of goods or objects that are related to each other for various reasons.
- viii) The success of an organisation in the market is mainly related to the value of its product.
- ix) Sales promotion is an attempt/efforts made to increase sales.

Q2) What is Marketing? Explain the importance of marketing. [14]

Q3) State the importance of transport and explain the types of transport. [14]

Q4) What is Market segmentation? Explain the bases of market segmentation. [14]

Q5) What is marketing mix? Explain the elements of marketing-mix. **[14]**

Q6) What is Price-mix? Explain the factors affecting price-mix. **[14]**

Q7) State the importance of sales promotion and explain the elements of sales promotion. **[14]**

Q8) Write Notes (Any Two) **[14]**

- a) Types of warehouses.
- b) Importance of Marketing-mix
- c) Key elements of product management.
- d) Types of distribution channels.

Total No. of Questions : 8]

P2856

[5801]-114

F.Y. B.Com. (Semester - I)

FUNDAMENTALS OF MARKETING

116(C) : Marketing And Salesmanship - I

(CBCS) (2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) प्रश्न क्रं. 1 आणि प्रश्न क्रं. 8 सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्रं. 2 ते प्रश्न क्रं. 7 पैकी कोणतेही 3 प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही सात) [7]

- i) गुणवैशिष्ट्यांनी सहज ओळखता येणाऱ्या वस्तूंना प्रकारच्या वस्तू असे म्हणतात.
(सर्वसाधारण, विशिष्ट, ग्राहकोपयोगी)
- ii) बाजारपेठ म्हणजे अशी जागा की, ज्याठिकाणी वस्तू किंवा सेवेच्या विनिमयासाठी एकत्रित येतात.
(विक्रेते व ग्राहक, ग्राहक व ग्राहक, विक्रेते आणि उत्पादक)
- iii) समाजाला उच्च जीवनमान प्रदान करणे म्हणजे होय.
(उत्पादन, रोजगार, विपणन)
- iv) विभागणी करताना आंतरराष्ट्रीय, राष्ट्रीय, विभागिय प्रादेशिक व भौगोलिक रचनेचा विचार केला जातो.
(भौगोलिक, लोकसंख्येविषयक, सामाजिक)
- v) उत्पादन, किंमत, वितरण मार्ग आणि विक्रयवृद्धी हे चे चार p_s आहेत.
(किंमतमिश्र, विपणनमिश्र, उत्पादनमिश्र)

- vi) विभागणीत व्यक्तिमत्वाचा विचार केला जातो.
(लोकसंख्यानुसार, राहणीमानानुसार, समाजानुसार)
- vii) हा किंमत घटकातील संवेदनशील घटक आहे.
(उत्पादक, किरकोळ व्यापारी, ग्राहक)
- viii) वस्तूच्या जीवनातील अवस्था मिळून वस्तूचे बनते.
(जीवनचक्र, उत्पादनचक्र, विक्रयचक्र)
- ix) विक्रीवाढ होण्यासाठी घेतलेला निर्णय किंवा केलेली कृती म्हणजे होय.
(उत्पादनवृद्धी, किंमतवृद्धी, विक्रयवृद्धी)

ब) चूक की बरोबर ते लिहा (कोणतेही सात) [7]

- i) पर्यावरणाचे रक्षण करण्यासाठी टेली मार्केटिंग असते.
- ii) ग्राहक बाजारपेठ लोकसंख्येच्या प्रमाणावर अवलंबून असते.
- iii) भारताची बाजारपेठ ही ग्राहक बाजारपेठ आहे.
- iv) बाजारपेठ विभागणी म्हणजे विशिष्ट आधार समोर ठेवून एकूण बाजारपेठेचे विविध गटात विभाजन करणे होय.
- v) बाजारपेठ विभागणीचे आधार हे ताठर असतात.
- vi) बाजारपेठ विभागणी प्रक्रियेमध्ये संभाव्य-बाजारपेठेचे सर्वेक्षण व चाचणी करण्याची गरज नसते.
- vii) वस्तूच्या म्हणजे विभिन्न कारणांमूळे परस्परांशी निगडीत असलेल्या वस्तूंचा समूह होय.
- viii) बाजारपेठेतील संस्थेचे यश हे मुख्यतः तिच्या उत्पादनाच्या किंमतीशी निगडीत असते.
- ix) विक्रयवृद्धी म्हणजे विक्रीत वाढ घडवून आणण्यासाठी करण्यात आलेला प्रयत्न होय.

प्रश्न 2) विपणन म्हणजे काय? विपणनाचे महत्व स्पष्ट करा. [14]

प्रश्न 3) वाहतुकीचे महत्व सांगून वाहतुकीचे प्रकार स्पष्ट करा. [14]

प्रश्न 4) बाजारपेठ विभागणी म्हणजे काय? बाजारपेठ विभागणीचे आधार स्पष्ट करा. [14]

- प्रश्न 5) विपणन मिश्र म्हणजे काय? विपणन मिश्रचे घटक स्पष्ट करा. [14]
- प्रश्न 6) किंमत मिश्र म्हणजे काय? किंमत मिश्रवर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [14]
- प्रश्न 7) विक्रयवृद्धीचे महत्व सांगून विक्रयवृद्धीचे घटक स्पष्ट करा. [14]
- प्रश्न 8) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [14]
- i) गूढामाचे प्रकार
 - ii) विपणन मिश्रचे महत्व
 - iii) उत्पादन व्यवस्थापनातील प्रमुख घटक
 - iv) वितरणाचे प्रकार

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P2857

[Total No. of Pages : 6

[5801]-115

F.Y. B.Com. (Semester - I)

**116(d) CONSUMER PROTECTION AND BUSINESS ETHICS - I
(2019 Pattern) (Credit System)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Question one & eight are compulsory.
- 2) Attempt any three questions from Q.No. 2 to 7.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks (any Seven)

[7]

- i) United Nations general Assembly adopted guidelines for consumer Protection by consensus on _____.
 - a) 9th April 1985
 - b) 19th April 1985
 - c) 29th April 1985
- ii) Right to _____ restricts monopolistic tendencies in the market.
 - a) Information
 - b) Choose
 - c) Safety
- iii) A National forum can entertain the claims above ₹ _____.
 - a) 10 lakhs
 - b) 20 lakhs
 - c) 1 crore
- iv) _____ is regarded as a 'king' in the modern competitive world.
 - a) Seller
 - b) Consumer
 - c) Government
- v) E-commerce means capability of exchanging _____ electronically.
 - a) Goods
 - b) Services
 - c) Value

P.T.O.

- vi) _____ works as a president of District consumer dispute Redressal forum.
 - a) District Judge b) District collector
 - c) District Police Superintendent
- vii) National commission has minimum _____ members in addition to the president.
 - a) Three b) Four
 - c) Five
- viii) Under the consumer Protection Act, 1986 there is a _____ quasi judicial consumer dispute redressal machinery for solving the complaints of the consumers.
 - a) Two-tier b) Three-tier
 - c) Four-tier
- ix) ISP means _____.
 - a) Internet speed provider b) Internet service procedure
 - c) Internet service provider

B) State whether the following statements are True or False (Any seven)[7]

- i) The objective of passing the consumer Protection Act is to protect the sellers.
- ii) In India consumer protection Act is not required.
- iii) For E-commerce there is a need of internet.
- iv) Order issued by state forum on a complaint is final.
- v) Consumer does not have any responsibilities.
- vi) In India consumers need to be educated and aware of their rights.
- vii) Confidentiality and security of information are not important in e-commerce.
- viii) The government alone is fighting for consumer protection.
- ix) E-commerce allows people to carryout businesses without the barriers of time and distance.

- Q2)** Define the term consumerism and explain the evolution of consumerism in India. **[14]**
- Q3)** Explain in detail about the role of Media and Education institute in consumer education. **[14]**
- Q4)** State the composition and functions of 'State consumer Dispute Redressal commission'. **[14]**
- Q5)** Explain the need and objectives of consumer protection. **[14]**
- Q6)** What do you mean by consumer education? State the need and importance of consumer education. **[14]**
- Q7)** Explain the concept of E-commerce state its effects on consumers. **[14]**
- Q8)** Write short notes (Any Two) **[14]**
- a) Types of consumers.
 - b) Consumer association
 - c) Features of consumer Protection Act.
 - d) Recent emerging issues in E-commerce.

[5801]-115

F.Y. B.Com. (Semester - I)

116(d) CONSUMER PROTECTION AND BUSINESS ETHICS - I
(2019 Pattern) (Credit System)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 व 8 सोडविणे आवश्यक आहे.
2) प्रश्न क्र. 2 ते 7 यापैकी कोणतेही 3 प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही सात) [7]

- i) संयुक्त राष्ट्रांच्या सर्वसाधारण सभेने दि. रोजी ग्राहक संरक्षणाची मार्गदर्शक तत्वे स्विकारली.
अ) 9 एप्रिल 1985 ब) 19 एप्रिल 1985
क) 29 एप्रिल 1985
- ii) ग्राहकांचा हक्क बाजारपेठेतील मत्तेदारी थांबवू शकतो.
अ) माहितीचा ब) निवडीचा
क) सुरक्षिततेचा
- iii) राष्ट्रीय मंच ₹ वरील तक्रारी हाताळू शकतो.
अ) 10 लाख ब) वीस लाख
क) एक कोटी
- iv) आधुनिक स्पर्धात्मक जगात ला 'राजा' असे संबोधतात.
अ) विक्रेता ब) ग्राहक
क) सरकार

- [7]

- प्रश्न 2) ग्राहकवाद ही संज्ञा सांगून भारतातील ग्राहकवादाची उत्क्रांती स्पष्ट करा. [14]
- प्रश्न 3) ग्राहक शिक्षणात 'प्रसारमाध्यमे' आणि 'शैक्षणिक संस्थांची' भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा. [14]
- प्रश्न 4) राज्य ग्राहक तक्रार निवारण आयोगाची रचना व कार्यपद्धती सांगा. [14]
- प्रश्न 5) ग्राहक संरक्षणाची गरज आणि उद्दीष्टे स्पष्ट करा. [14]
- प्रश्न 6) ग्राहक शिक्षण म्हणजे काय? ग्राहक शिक्षणाची गरज व महत्त्व स्पष्ट करा. [14]
- प्रश्न 7) ई-कॉमर्स संकल्पना स्पष्ट करा आणि त्याचे ग्राहकांवर होणारे परिणाम सांगा. [14]
- प्रश्न 8) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [14]
- i) ग्राहकांचे प्रकार
 - ii) ग्राहक संघटना
 - iii) ग्राहक संरक्षण कायद्याची वैशिष्ट्ये
 - iv) ई-कॉमर्समधील उदयोन्मुख मुद्दे

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P2858

[Total No. of Pages : 6

[5801]-116

F. Y. B.Com.

**116 (e) : BUSINESS ENVIRONMENT AND
ENTREPRENEURSHIP - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No.1 and Question No.8 are compulsory.*
- 2) *Attempt any three questions from Q.No. 2 to Q.No. 7.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A. Fill in the blanks with suitable options given below (Any Seven) : [7]

- i) _____ and environment are closely related to each other.
 - a) Business
 - b) Politics
 - c) Society
- ii) The natural environment includes _____ and ecological factors that influences the business operations.
 - a) Sociological
 - b) Geographical
 - c) Physiological
- iii) _____ environment may be described as the environment of society as a whole.
 - a) Social
 - b) Cultural
 - c) Political
- iv) Transportation is the backbone of every _____.
 - a) Economy
 - b) Politics
 - c) Society
- v) Effects of air pollution are on human _____, plants, acqutic life and marine life.
 - a) Health
 - b) Behaviour
 - c) Personality

P.T.O.

- vi) When unemployment trends to be a long term feature of a country, it is called _____ unemployment.
 - a) Chronic
 - b) Technological
 - c) Casual
- vii) Child labour means a person below the age of _____ years.
 - a) 14
 - b) 16
 - c) 18
- viii) An entrepreneur is a person with a _____ need for achievement.
 - a) High
 - b) Low
 - c) Medium
- ix) The word entrepreneur is derived from _____ language.
 - a) French
 - b) Marathi
 - c) Greek

B. State whether the following statements are true or false (Any Seven)
[7]

- i) The environmental factors influence almost very aspects of business.
- ii) When the government imposes high tax rate on profit then it acts a hindrance in the group.
- iii) Advertising is perhaps the area of business most closely in touch with socio cultural changes.
- iv) Pollution is the introduction of contaminants into the natural environment that causes adverse change.
- v) Air pollutants affects plants by entering through stomata, destroy chlorophyll and affect photosynthesis.
- vi) Black money is aggregate of incomes which are taxable but are not reported to tax authorities.
- vii) Health of people of any nation plays important role in the social and economic development of any country.
- viii) The entrepreneur takes initiative accept risk of failure and have internal locus of control.
- ix) Enterprise is the out come of the factors of production.

- Q2)** Define the term Business Environment. Describe in detail the aspects of Business environment. [14]
- Q3)** a) Explain in detail the causes of air pollution. [7]
b) State the opportunities in environment. [7]
- Q4)** What is pollution? Describe in detail the remedies of pollution. [14]
- Q5)** Explain the concept of Unemployment. Describe in detail the causes of unemployment. [14]
- Q6)** What is Poverty? Explain causes and remedies of poverty. [14]
- Q7)** Explain the difference between Entrepreneur and Manager. [14]
- Q8)** Write short notes (Any two) : [14]
- a) Intrapreneur.
 - b) Black Money.
 - c) Importance of Business Environment.
 - d) Evolution of the term Entrepreneur.

P2858

[5801]-116

F. Y. B.Com.

**116 (e) : BUSINESS ENVIRONMENT AND
ENTREPRENEURSHIP - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)
(मराठी रूपांतर)**

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) प्रश्न क्रं. 1 व प्रश्न क्रं. 8 सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्रं. 2 ते प्रश्न क्रं. 7 पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडविणे.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) अ) खालील दिलेल्या पर्यायामधून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा (कोणत्याही सात) : [7]

- i) आणि पर्यावरण यांचा एकमेकांशी जवळचा संबंध आहे.
अ) व्यवसाय
ब) राजकारण
क) समाज
- ii) नैसर्गिक वातावरणामध्ये आणि पर्यावरणीय घटकांचा समावेश आहे.
ज्यामुळे व्यवसायातील कामांवर परिणाम होतो.
अ) समाजशास्त्रीय
ब) भौगोलिक
क) शारीरिकशास्त्र
- iii) वातावरणाचे संपूर्ण समाजाचे वातावरण म्हणून वर्णन केले जाऊ शकते.
अ) सामाजिक
ब) सांस्कृतिक
क) राजकीय
- iv) वाहतूक ही प्रत्येक कणा असतो.
अ) अर्थव्यवस्थेचा
ब) राजकारणाचा
क) समाजाचा

- v) वायू प्रदूषणाचा परिणाम मानवी वनस्पती जलचर आणि समुद्री जीवनावर होतो.
अ) आरोग्य
ब) वागणूक
क) व्यक्तिमत्व
- vi) बेरोजगारी हे एखाद्या देशाचे दीर्घकालीन वैशिष्ट्य असेल तर त्याला बेरोजगारी असे म्हणतात.
अ) तीव्र
ब) तांत्रिक
क) प्रासंगिक
- vii) बाल कामगार म्हणजे वर्षा खालील व्यक्ती.
अ) 14
ब) 16
क) 18
- viii) उद्योजक म्हणजे अशी व्यक्ती जीला कर्तृत्वाची आवश्यकता असते.
अ) उच्च
ब) कमी
क) मध्यम
- ix) उद्योजक हा शब्द भाषेतून आला आहे.
अ) फ्रेंच
ब) मराठी
क) ग्रीक

ब) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा (कोणतेही सात) : [7]

- i) पर्यावरणीय घटक व्यवसायाच्या जवळजवळ प्रत्येक बाबींवर परिणाम करतात.
- ii) जेव्हा सरकार नफ्यावर उच्च कर दर लादते तेव्हा ते गटातील अडथळे म्हणून काम करते.
- iii) सामाजिक सांस्कृतिक बदलांच्या संपर्कात जाहिरात करणे हे व्यवसायातील क्षेत्र आहे.
- iv) प्रदूषण ही दूषित पदार्थाची ओळख असून नैसर्गिक वातावरणात ती प्रतिकूल बदलांचे कारण ठरते.

- v) वायू प्रदूषक, वनस्पती स्टोमाटामध्ये प्रवेश करून वनस्पतींवर परिणाम करतात. क्लोरोफिल नष्ट करतात आणि प्रकाशसंश्लेषणावर परिणाम करतात.
- vi) काळ्या पैशाची उत्पन्नाची एकूण रक्कम आहे, जी करपात्र आहे, परंतु कर अधिकाऱ्यांना कळविली जात नाही.
- vii) कोणत्याही देशातील लोकांचे आरोग्य कोणत्याही देशाच्या सामाजिक आणि आर्थिक विकासात महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावते.
- viii) उद्योजक पुढाकार घेतात, अपयशाचा धोका स्वीकारतात आणि अंतर्गत नियंत्रणाखाली असतात.
- ix) उद्योग हा उत्पादनाच्या घटकांच्या परिणाम आहे.

- प्रश्न 2) व्यावसायिक पर्यावरण या संज्ञेची व्याख्या द्या. व्यावसायिक पर्यावरणाच्या बाजू सविस्तरपणे वर्णन करा. [14]
- प्रश्न 3) अ) हवा प्रदूषणाची कारणे सविस्तरपणे विशद करा [7]
 ब) पर्यावरणातील संधी सांगा. [7]
- प्रश्न 4) प्रदूषण म्हणजे काय? प्रदूषणावरील उपाययोजनांचे सविस्तरपणे वर्णन करा. [14]
- प्रश्न 5) बेरोजगारीची संकल्पना स्पष्ट करा. बेरोजगारीची कारणे सविस्तरपणे वर्णन करा. [14]
- प्रश्न 6) दारिद्र्य म्हणजे काय? दारिद्र्याची कारणे आणि उपाययोजना विशद करा. [14]
- प्रश्न 7) उद्योजक आणि व्यवस्थापक यातील फरक विशद करा. [14]
- प्रश्न 8) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [14]
 अ) अंतस्थ: उद्योजक.
 ब) काळा पैसा.
 क) व्यावसायिक पर्यावरणाचे महत्त्व.
 ड) उद्योजक या संकल्पनेची उत्क्रांती.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2859

[Total No. of Pages : 4

[5801]-117

F. Y. B.Com. - I

116 F : FOUNDATION COURSE IN COMMERCE - I

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 1 and Question No. 6 are Compulsory.
- 2) Solve any Three Questions from Question No.2 to Question No. 5.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks (Any 5) :

[5]

- i) _____ is not a principle of organisation.
 - a) Principle of exception
 - b) Principle of balance
 - c) Principle of complexity
 - d) Principle of co-ordination
- ii) Organisation is a process of _____.
 - a) Identifying and grouping of work to be performed
 - b) Defining and delegating the responsibility and authority
 - c) Both 'a' and 'b'
 - d) None of the above
- iii) The minimum members in public limited company are _____.
 - a) 4
 - b) 2
 - c) 8
 - d) 7
- iv) Blockchain consist of _____.
 - a) Transaction data
 - b) A Hash points
 - c) A Timestamp
 - d) All of the above
- v) First step of Blockchain project implementation is _____.
 - a) Requirement identification
 - b) Feasible study on the security
 - c) Controlling and monitoring the project
 - d) Screen idea consideration

P.T.O.

vi) _____ is not an external environmental component of a business organization?

- a) Social Environment b) Educational Environment
- c) Business Work culture d) Political Environment

B) Match the following : [5]

1) Issued Capital	a) 2008
2) Digital Marketing	b) 2016
3) Business Service	c) Use of Digital Media
4) Atal Innovation Mission	d) Intangible in Nature
5) ICCI bank was the first bank in India to launch mobile banking in India	e) The capital was offered to the Public to Subscribe

Q2) What is Joint Stock Company? State the advantages and disadvantages of Joint Stock Companies. [15]

Q3) Define the term 'Block Chain'. Explain in detail the types of Block Chain. [15]

Q4) What is the New Industrial Policy 1991? Explain objectives and main features of New Industrial Policy 1991. [15]

Q5) Explain the main recommendations of Malhotra Committee. [15]

Q6) Write short notes (Any 3) : [15]

- a) Importance of organization.
- b) Pradhan Mantri Kaushal Vikas Yojana (PMKVY)
- c) Advantages of digital India
- d) BPO.
- e) Advantages of Non-Government Organizations.

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) प्रश्न क्रमांक 1 आणि प्रश्न क्रमांक 6 अनिवार्य आहेत.
2) प्रश्न क्र. 2 पासून प्रश्न क्र. 5 पर्यंत कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
3) उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा (कोणत्याही 5) [5]

- i) हे संस्थेचे तत्व नाही.
अ) अपवाद तत्व ब) शिल्लकीचे तत्व
क) जटिलतेचे तत्व ड) समन्वयाचे तत्व
- ii) संघटना ही ची प्रक्रिया आहे.
अ) पार पाडण्यासाठी केलेल्या कार्याची ओळख पटविणे आणि त्यांचे गट करणे
ब) जबाबदारी आणि अधिकार परिभाषित करणे आणि सोपविणे.
क) दोन्ही 'अ' आणि 'ब'
ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- iii) पब्लिक लिमिटेड कंपनीत किमान सदस्य आहेत.
अ) 4 ब) 2
क) 8 ड) 7
- iv) ब्लॉकचेनमधील ब्लॉकमध्ये समाविष्ट आहे.
अ) व्यवहार डेटा ब) हॅश पॉईंट
क) एक टाइमस्टॅम्प ड) वरील सर्व
- v) ब्लॉकचेन प्रकल्प अंमलबजावणीची पहिली पायरी आहे.
अ) आवश्यकता ओळख
ब) सुरक्षेचा शक्य अभ्यास
क) प्रकल्प नियंत्रित करणे आणि देखरेख ठेवणे
ड) स्क्रीन कल्पना विचार

vi) व्यवसाय संस्थेचा बाह्य पर्यावरण घटक नाही

- अ) सामाजिक पर्यावरण ब) शैक्षणिक पर्यावरण
क) व्यवसाय कार्य संस्कृती ड) राजकीय पर्यावरण

ब) जोड्या लावा. [5]

1) विक्रिस काढलेले भांडवल	अ) 2008
2) डिजिटल मार्केटिंग	ब) 2016
3) व्यवसाय सेवा	क) डिजिटल मीडियाचा वापर
4) अटल इनोव्हेशन मिशन	ड) निसर्गात अमूर्त
5) भारतात मोबाईल बँकिंग ICCI बँकेने प्रथम सुरू केली होती	इ) सभासद होण्यासाठी जनतेला भांडवल देऊ केले होते

प्रश्न 2) संयुक्त स्टॉक कंपनी म्हणजे काय? संयुक्त स्टॉक कंपन्यांचे फायदे आणि तोटे सांगा. [15]

प्रश्न 3) 'ब्लॉक चेन' या शब्दाची व्याख्या द्या. ब्लॉकचेनचे प्रकार तपशीलवार स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 4) नवीन औद्योगिक धोरण 1991 काय आहे? नवीन औद्योगिक धोरण 1991 ची उद्दिष्टे आणि मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 5) मल्होत्रा समितीच्या मुख्य शिफारसी स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 6) टिपा लिहा (कोणत्याही 3) : [15]

- अ) संघटनेचे महत्त्व.
ब) प्रधानमंत्री कौशल विकास योजना (PMKVY)
क) डिजिटल इंडियाचे फायदे.
ड) बिपिओ (BPO).
य) गैर-सरकारी संस्थांचे फायदे.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2860

[Total No. of Pages : 2

[5801]-118

F.Y. B.Com.

117A : ADDITIONAL ENGLISH - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

Prescribed Text Book : Pearls of Wisdom
(By Board of Editors)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt any THREE out of FIVE : [15]

- a) Comment on the term 'Mimic Warfare' in relation with Orwell's 'The Sporting Spirit'.
- b) How, according to Orwell, can sports be a political vehicle of carrying agenda of nationalism?
- c) How does the poet criticize the Materialistic attitude of the people in 'The World is Too Much with Us'?
- d) Explain 'The World is Too Much with Us' as a nature poem.
- e) How does William Wordsworth express his grief over the loss of nature?

Q2) Attempt any THREE out of FIVE : [15]

- a) How does Robert Benchley refute professor Bouvier's remarks regarding reasoning power of insects?
- b) Which incident does Benchley describe to explain the intelligence of insects?
- c) How does Robert Benchley differ from professor Bouvier?
- d) What predictions does the fortune teller make about Saib's future?
- e) Comment on the humour in the poem 'The Fortune Teller'.

P.T.O.

Q3) Attempt any TWO out of FOUR : [20]

- a) How does J.C. Hill illustrate the significance of good manners?
- b) Which qualities, according to J.C. Hill, do humans need to have to be good humans?
- c) What, according to J.C. Hill, are the rules of speaking?
- d) What kind of future does Tagore desire for India?

Q4) Attempt any FOUR out of SIX : [20]

- a) Comment on the narrator's experiences in the bank stated in 'My Financial Career'.
- b) How does the narrator's behaviour produce humour in 'My Financial Career'?
- c) How does Walt Whitman reflect on his inactivity over the sorrows of the world?
- d) Write a critical appreciation of the poem 'I sit and Look out'.
- e) How does Whitman reflect on the oppression in the world and the resultant plight of the people?
- f) Describe the narrator's encounter with the bank manager in 'My Financial Career'.

[5801]-119

F.Y. B.Com.

MARATHI (मराठी)

भाषा, साहित्य आणि कौशल्य विकास (117B)

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

अभ्यासक्रम : 1) निबंधलेखन – वैचारिक, ललित, वाणिज्य विषयक निबंध.

2) पाठ्यपुस्तक : उत्कर्षवाटा

(संपादक = डॉ. शिरीष लांडगे, डॉ. तुकाराम रोंगटे, डॉ. राजेंद्र सांगळे)

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयांवर 300 शब्दांत निबंध लिहा.

[15]

- अ) कोरोना आधीचे आणि नंतरचे जण
- ब) पाऊस मनातला (ललित)
- क) वाणिज्य शाखेतील व्यवसायाच्या संधी
- ड) प्रसार माध्यमांची सामाजिक बांधिलकी

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 50 शब्दांपर्यंत लिहा.

[15]

- अ) शेतकरी वर्गाची स्थिती सुधारण्यासाठी सयाजीराव गायकवाड यांनी कोणते प्रयत्न केले?
- ब) राजेश मंडालोक यांनी प्रतिष्ठेच्या संदर्भात मांडलेले विचार स्पष्ट करा.
- क) शरद जोशी यांना असलेले तंत्रज्ञानाचे भान स्पष्ट करा.
- ड) नैनालाल किदबई यांचा नोकरीकरीता उमेदवाद निवडव्या बाबतचा दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे 150 शब्दांपर्यंत लिहा.

[20]

- अ) विवेक सावंत यांनी खाजगी क्षेत्राची कोणती गुण – वैशिष्ट्ये सांगितली आहेत?
- ब) राहीबाई पोपेरे यांच्या आयुष्याला कोणत्या घटनेमुळे कलाटणी मिळाली?
- क) 'विषमुक्तशेती' याविषयी हनुमंतराव गायकवाड यांचे विचार व कार्य स्पष्ट करा.
- ड) निलिमा मिश्रा यांची 'आदर्श गाव' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांपर्यंत लिहा.

[20]

- अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या पत्रकारिता विषयक लेखनाचा आढावा घ्या.
- ब) हेमांगी जांभेकर यांच्या गांडूळ शेतीविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

ॐॐॐ

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2862

[Total No. of Pages : 2

[5801]-120

F.Y. B.Com. (Semester - I)

हिंदी - I (HINDI) (Optional)

पाठ्य पुस्तक : साहित्य सौरभ : संपा. प्रो. डॉ. सदानंद भोसले
(2019 Pattern) (CBCS) (117C)

समय : 2½ घंटे]

[पूर्णांक : 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। [16]

- 'स्वदेश के प्रति' कविता के माध्यम से कवयित्री ने क्या संदेश दिया है?
- 'हो गई है परि पर्वत - सी पिघलनी चाहिए' कविता में अभिव्यक्त क्रांति की भावना को लिखिए।
- 'पेड़ की पुकार' कविता में पेड़ की मनुष्य से क्या अपेक्षाएँ हैं?
- 'उदास तुम' कविता में चित्रित सौंदर्य वर्णन को अपने शब्दों में लिखिए।

प्रश्न 2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। [16]

- 'भोलाराम का जीव' कहानी में चित्रित व्यंग्य को स्पष्ट कीजिए।
- 'उसने कहा था' कहानी के लहनासिंह की चारित्रिक विशेषताएँ लिखिए।
- 'सबसे कठिन काम' कहानी में लेखिका ने क्या संदेश दिया है?
- 'व्यथा का सरगम' कहानी की कथावस्तु पर प्रकाश डालिए।

प्रश्न 3) अ) निम्नलिखित में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। [7]

- “सिर्फ हंगामा खड़ा करना मेरा मकसद नहीं
मेरी कोशिश है कि ये सूरत बदलनी चाहिए।”

P.T.O.

- ii) “पैर नहीं हैं
और न ही वह आदमी
जो उन्हें उस कोने में रखकर
चुपचाप चला गया
किसी और चबुतरे पर बैठकर
आगे की यात्रा तय करने के लिए ।”

आ) निम्नलिखित में से किसी एक अवतरण की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए । [7]

- i) “आज तेरा गुरु ही तेरा तख्ता है । इसी पर तीर चला ।”
ii) “आठ नहीं दस लाख । एक – एक अकालिया सिख सवा लाख के बराबर होता है । चले जाओ ।”

प्रश्न 4) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए । [14]

- i) यूनिकोड क्या है?
ii) इंटरनेट का सामान्य परिचय दीजिए ।
iii) कृतिदेव और यूनिकोड के बीच रूपांतरण की प्रक्रिया समझाइए ।
iv) हिंदी सॉफ्टवेयर का संक्षेप में परिचय दीजिए ।

प्रश्न 5) निम्नलिखित में से किन्हीं दस अंक तथा गणितीय चिह्नों को देवनागरी में लिखिए । [10]

i) 5	ii) 27
iii) 39	iv) 51
v) 67	vi) 79
vii) 86	viii) 99
ix) +	x) ÷
xi) #	xii) ()

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2863

[Total No. of Pages : 2

[5801]-121

F.Y. B.Com. (Semester - I)

GUJARATI

(2019 Pattern) (Regular) 117-D

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

પ્ર.1. (અ) હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈપણ પાંચ)

[10]

- (1) ચંદ્રકાન્ત બક્ષી ની ચાર નવલકથા લખો.
- (2) રા.વિ પાઠકનું પુરું નામ લખો. તેમના ત્રણ ઉપનામ લખો.
- (3) પંડિતયુગના કોઈપણ ચાર વિવેચકોના નામ લખો.
- (4) ગુજરાતી સાહિત્યના ચાર પ્રમુખ હાસ્યકારોના નામ લખો.
- (5) ગાંધીયુગના બે નવલકથાકારો ના નામ લખી તેમની એક-એક નવલકથાનું નામ લખો.
- (6) ઝવેરચંદ મેઘાણીના કાવ્યસંગ્રહ યુગવંદના ના કોઈપણ ચાર કાવ્યના શિર્ષકના નામ લખો.
- (7) ગુજરાતી સાહિત્યની બે હાસ્ય નવલકથાના નામ લખો.
- (8) પન્નાલાલ પટેલનો જન્મ કયાં અને ક્યારે થયો હતો?

(બ) ૫૦ શબ્દોમાં પ્રશ્નોના જવાબ લખો. (કોઈપણ બે)

[10]

- (1) રવિશંકર મહારાજ પોતાને કોની ટોળીનો બહારવટિયો ગણાવે છે?
- (2) જળકમળ છાંડી જા રે બાળા કાવ્યનો સંક્ષિપ્તમાં પરિચય કરાવો.
- (3) વૈષ્ણવજન કાવ્યનો ટૂંકમાં પરિચય આપો.
- (4) કવિ નરસિંહ મહેતાનું જીવન.

P.T.O.

પ્ર.2. (અ) સવિસ્તાર જવાબ લખો. (કોઈપણ એક) [10]

- (1) ભીખાનું પાત્રાલેખન કરો.
- (2) રવિશંકર મહારાજે હાજરી કેવી રીતે કમી કરાવી સમજાવો.

(બ) સવિસ્તાર જવાબ લખો. (કોઈપણ એક) [10]

- (1) ગુજરાતી સાહિત્યના પ્રમુખ પદ્યપ્રકારો સમજાવો.
- (2) મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યનો પરિચય અને સમયગાળો.

પ્ર.3. (અ) ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ એક) [5]

- (1) અમલદારની હિંમત
- (2) ઝવેરચંદ મેઘાણીનું જીવન અને કવન

(બ) ટૂંકનોંધ લખો. (કોઈપણ એક) [5]

- (1) કહાનુડો શું જાણે મારી પીડા? કાવ્યમાં વર્ણવેલી મીરાંબાઈની પીડા વર્ણવો.
- (2) વૈષ્ણવજન કાવ્યનો ભાવાર્થ સમજાવો.

પ્ર.4. કોઈપણ એક વિષય પર નિબંધ લખો. [10]

- (1) મારા સ્વપ્નનું ભારત
- (2) પરિશ્રમ એજ પારસમણિ
- (3) માતૃપ્રેમ
- (4) બંધ કરો આ આંદોલનો.....

પ્ર.5. (અ) પત્રલેખન [5]

તમારી સોસાયટીની પાસે ખડકાયેલા કચરાના ઢગલા દૂર કરવા માટે મ્યુનિસિપલ કોર્પોરેશનના મ્યુનિસિપલ કમિશનરને અરજી લખો.

(બ) અહેવાલ લેખન [5]

તમારી કોલેજમાં યોજાયેલા વૃક્ષારોપણ સપ્તાહની ઉજવણીનો અહેવાલ તૈયાર કરો.

[5801]-122

F.Y. B.A./B.Com. (Semester - I)

SINDHI - Term I (117E)

(2019 PatternE)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Q. No. 1 and Q. No. 6 are compulsory.
- 2) Solve any 3 (three) questions from the following Question nos 2, 3, 4 and 5.
- 3) Figures to right indicate full marks.

सुवाल I) A) हेठियनि में खाल भरियो के बि 5 :

[5]

[निरड, शारजाह, प्रिती, मारुई, मेंहिं, शेवकराम]

- i) _____ ऐं दिस्ती नंदेपण जीयू साहेडीयूं हुयूं.
- ii) _____ हिक सुठो शेवकराम हो.
- iii) _____ मलीर गोठ जी हुई.
- iv) रस्ते जे विच में मातारी _____ वेठी हुई.
- v) गोवर्धन शर्मा _____ एअरपोर्ट ते लथो.
- vi) कुट जे कटोरे जो निशान गोधी जे _____ ते हुयो.

B) जोड़ा मिलायो :

[5]

i) देस	सुख
ii) वाजिबु	माफी
iii) सज़ा	गैरवाज़िबु
iv) दोस्त	परदेस
v) दुःख	दुश्मन

सुवाल II) “उथ जागु, जोगी !” कविता जरीए दादा जशन वासवाणी प्रभुअ खे पाइण जी कहिड़ी प्रेरणा डिनी आहे. [15]

सुवाल III) मारुईअ जे बारे में ज्ञाण लिखो : [15]

सुवाल IV) ईश्वरी जोतवाणीअ ममता जो नज़ारो कीअं डिठो? [15]

सुवाल V) प्रितीअ जी माटेली माउ प्रितीअ सां कहिड़ो व्यवहार कंदी हुई? [15]

सुवाल VI) हेठियनि मां कंहिं बि टिनि ते थोड़े में लिखो :- [15]

- i) होली
- ii) चेटी चंडु
- iii) माउ जो प्यारू
- iv) मोर
- v) बरसाती मौसम

Total No. of Questions : 5

SEAT No.

P-2865

Total No. of Pages : 2

[5801]-123

F.Y.B.Com (Semester-I)

117F: Persian Gen (Paper - I)

(2019 Pattern)

Total Marks : 70]

[Time : 2½ Hours

Instructions to candidates :

Attempt all the questions.

Q.1) Give the definition of the following: (any 7) [14]

مجاز، صنائع معنوی، تشبیه، تخیس نام، تلمیح، مبالغه، تضاد، حسن تعلیل استعاره، کنایه

Q.2) Write a short note on any three of the following : [12]

حمد ، رباعی ، قصیده ، مرثیه ، مثنوی

Q.3) Write the summery of any one of the following Poems [10]

زغن کرگس ، گل ناچیز ، لبهای نیکی ، چنار کدو بن

Q.4) Write a note on Life and Literary works of the following Poets

(any two) [14]

شیخ سعدی شیرازی، علامه اقبال، پروین اعتصامی، حافظ شیرازی

Q.5) A) Explain any seven of the following couplets: [14]

رساند از دستِ محبوبی بدستم گلی خوشبوئی در حمام روزی

که از بوی دلاویزِ لُومستم بدو گفتم که مشکِ پاجمیری

بر رُست و برد وید بر او بروز بیت گویند بر کنار چناری کدو بنی

پرسید از آن چنار که لُو چند ساله ای؟ گفتا بدان که سال مرا بیشتر ز سی ست

P.T.O.

خندید از او کدو که گن از تو به بہت روز برتر شدم بگو کہ این کاہلی ز چسیت
 رہے در سیدہ انجم کشاپی وے از خوشیتن نا آشنایی
 بزرگی داد یک درہم گدارا کہ ہنگام دعا باد آرمارا
 یکی خند بدو گفت این درہم خورد نمی ارزید این بیج و شرارا
 لونیکی کن بہ مسکین و تہی دست کہ نیکی خود سبب گرد دعارا
 مشو خود بین کہ نیکی با فقیران نختسین فرض بود دست انفیارا
 بوقت بخشش و انفاق پروین نباید داشت درد دل جز خدارا
 کہ با پای ملخ می کرد زوری براہی در سلیمان دید موری

B) Translate the following passage into your language : [6]

In their formative years, kids minds are highly active. They learn quite easily and quickly. During this phase, they become aware of so many things about their environment, people family, friends, plants, animals, processes in nature, so on and so forth. It is not easy for kids to accumulate everything at one go. That's why they need to practice writing short English essays at home as well. As a parent you are the one who needs to assists your kid in learning at home.

Total No. of Questions : 6

SEAT No. :

P2866

[Total No. of Pages : 3]

[5801]-124

F.Y.B.Com.

URDU

Additional Urdu

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

نوٹ: تمام سوالات کے جوابات مطلوب ہیں۔

نمبرات بائیں جانب درج ہیں۔

[10]

سوال نمبر ۱۔ اردو میں نظم نگاری کی روایت پر روشنی ڈالیں۔

یا

نظم نگاری کی فنی خصوصیات کو مدلل تحریر کیجئے۔

[10]

سوال نمبر ۲۔ علامہ اقبال کی حیات و خدمات کے مختلف پہلوؤں کا احاطہ کیجئے۔

یا

علامہ اقبال کی شاعرانہ عظمت کو بیان کیجئے۔

[10]

سوال نمبر ۳۔ مختصر افسانے کی بنیادی خوبیوں کو تحریر کیجئے۔

یا

سعادت حسن منٹو کی افسانہ نگاری پر روشنی ڈالئے۔

P.T.O.

[5] سوال نمبر ۴۔ (الف) درج ذیل نظموں میں سے کسی ایک نظم کا خلاصہ تحریر کیجئے۔

(۱) عشق اور موت

(۲) ہمالہ

(۳) عقل و دل

[5] (ب) درج ذیل میں سے کسی ایک افسانے کے مرکزی خیال پر روشنی ڈالئے۔

(۱) عید گاہ

(۲) ٹوبہ ٹیک سنگھ

[5] سوال نمبر ۵۔ (الف) بک پبلیشر سے کتابیں خریدنے کے لیے خط تحریر کیجئے۔

[5] (ب) درج ذیل اصطلاحات میں سے کسی پانچ کو اردو میں لکھئے۔

1) Stock Market

2) Promotion

3) Profit

4) Deficit

5) Agreement

6) Advance

7) Agent

8) Purchase

[10] (ج) درج ذیل میں سے کسی ایک پر تفصیلی مضمون تحریر کیجئے۔

(۱) اردو کے فروغ میں انٹرنیٹ کا کردار

(۲) جہیز ایک لعنت

(۳) سماج کی تعمیر میں میڈیا کا رول

- (۱) کہہ رہی ہے میری خاموشی ہی افسانہ مرا کنج خلوت خانہ قدرت ہے کاشانہ مرا
- (۲) آتی ہے ندی فرازِ کوہ سے گاتی ہوئی کوثر و تسنیم کی موجوں کو شرماتی ہوئی
- (۳) عقل نے ایک دن یہ دل سے کہا بھولے بھٹکے کی رہنما ہوں میں
- (۴) کام مجھ کو دیدہ حکمت کے الجھیر وں سے کیا دیدہ بلبیل سے کرتا ہوں نظارہ ترا
- (۵) اس چمن میں میں سراپا سوز و ساز آرزو اور تیری زندگانی بے گداز آرزو
- (۶) وحدت کی لے سنی تھی دنیا نے جس مکاں سے میرِ عرب کو آئی ٹھنڈی ہوا جہاں سے
- (۷) مطمئن ہے تو، پریشانِ مثلِ بور ہتا ہوں میں زخمی شمشیرِ ذوقِ جستجو رہتا ہوں میں
- (۸) رفعت ہے جس زمیں کی بامِ فلک کا زینا جنت کی زندگی ہے جس کی فضا میں جینا

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2867

[Total No. of Pages : 4

[5801]-125

F.Y.B.Com.

117 H : FRENCH - I
(2019 Pattern) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

All questions are compulsory

Use of dictionary is not allowed

Q.1. Complétez un dialogue

(15)

A. M. Richard va au standard de la société Mépro. Il veut rencontrer le directeur M. Masson. Mais M. Masson n'est pas là. Il parle au standardiste.

M. Richard : Bonjour monsieur.

Le standardiste : Bonjour monsieur. Je voudrais parler à M. Masson

M. Richard : _____.

Le standardiste : C'est de la part de qui ?

M. Richard : _____.

Le standardiste : Un instant s'il vous plaît. . . Je suis désolé, le poste ne répond pas. Je peux prendre vos coordonnées ?

M. Richard : _____.

Le standardiste : Quel est votre numéro de téléphone ?

M. Richard : _____.

Le standardiste : Très bien. C'est noté.

M. Richard : _____.

Le standardiste : Je vous en prie. Au revoir.

OU

B. M. Pinot, la directeur rencontre Mme Martin dans l'avion.

M. Pinot : Excusez-moi, _____ ?

Mme Martin : Non, je suis française. Et vous ?

M. Pinot : _____.

P.T.O.

Mme Martin : Je travaille dans la vente sur Internet. Et vous ?

M. Pinot: _____.

Mme Martin : Vous habitez en France ?

M. Pinot : Oui, _____.

Mme Martin: Moi, j'habite au Portugal. Vous êtes marié ?

M. Pinot : Non, _____.

Q.3. Grammaire et vocabulaire

A. Mettez au pluriel : (2)

1. Il attend le responsable.
2. Le client voyage en France.

B. Donnez le féminin : (4)

1. L'assistant français arrive demain.
2. M. Laperre est italien.

C. Complétez avec des prépositions (2)

1. Je voyage _____ les vacances.
2. Nous commençons le travail _____ janvier.

E. Choisissez la bonne réponse : (2)

1. Le _____ aide les passagers dans l'avion. (steward/pilote/ingénieur)
2. Dans l'avion, on mange _____ (à la cantine/des plateaux-repas/au restaurant)

F. Dites vrai ou faux : (3)

1. On dit « Bonjour Docteur » à un avocat.
2. Un habitant de l'Inde est Indien.
3. EDF travaille dans le domaine de l'électricité.

G. Complétez avec des mots donnés : (l'avion, travail, dossiers, souvent) (4)

Je voyage _____ et j'aime bien _____. C'est mon lieu de _____. Pendant le voyage, j'étudie toujours mes _____.

H. Mettez les verbes entre parenthèses à la forme qui convient : (4)

1. Vous (voyager) en classes d'affaires.
2. Il (prendre) le train.
3. Nous (faire) le planning.
4. Le directeur (choisir) son vol.

K. Reliez les deux colonnes

(4)

A

1. Un habitant de la France
2. Un ingénieur
3. L'assistant de direction
4. Total

B.

- a) Une ingénieure.
- b) Grande distribution
- c) Français
- d) Le directeur.

Q.4. Écrivez en forme de paragraphe

(5)

A. Nom : Nogueiras

Prénom : Eugénie

Nationalité : Espagnole

Pays de résidence : l'Italie

Secteur d'activité professionnel : la communication

Situation de famille : mariée.

OU

B. Nancy appelle son amie Isabelle. Elle laisse un message. Elle invite Isabelle à dîner le mardi, 6 mai. Voici son agenda, écrivez-le en forme de paragraphe :

Lundi, 5 mai : arrivée à Nantes pour une conférence.

Mardi, 6 mai : conférence toute la journée. Dîner avec Isabelle.

Mercredi, 7 mai : conférence. Vol à Londres, le soir.

Q.5. A. Traduisez en anglais:

(5)

Le savoir-vivre au téléphone

Respecter les heures d'appel ne pas appeler aux heures de repas sauf urgence.

Ne pas téléphoner le dimanche excepté à la famille et aux amis. Dire « bonjour » pour commencer la conversation et se présenter.

B. Traduisez en français: (5 au choix)

(10)

1. My children do not like packaged meals.
2. My colleagues are Asian.
3. I am IT professional.
4. The work languages are Japanese and Chinese.
5. The sky is blue.
6. How old are you?
7. What is your profession?

Q. 6. Compréhension**(5)**

En France, on peut demander l'âge des enfants, mais pas l'âge de la personne.

On peut poser des questions sur la famille, la nationalité, le travail, les voyages. On peut parler du temps qu'il fait mais on ne pose pas de question sur la religion, l'argent, la politique. Vous pouvez montrer votre intérêt pour la France, poser des questions sur les monuments, les musées, la cuisine, les régions françaises.

Dites vrai ou faux :

1. En France, on peut poser demander l'âge des enfants.
2. On peut montrer l'intérêt pour la France.
3. On peut parler de la politique.
4. On peut poser des questions sur les monuments.
5. 5. On ne pose pas de question sur la religion.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2868

[Total No. of Pages : 8

[5801]-126

F.Y.B.Com.

GB - 1 - GERMAN GENERAL - 1 : BASIC COURSE

(2019 Pattern) (Semester - I) (1171)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Note: All questions are compulsory.

30 Marks Internal Assessment.

Frage I. Beantworten Sie die folgenden Fragen! (Nur 5)

[10]

1. Wie heißt die Hauptstadt von Österreich?
2. Was können Sie sehr gut machen und nicht so gut machen?
3. Wie lange dauert Ihr Deutschunterricht?
4. Was sind Ihre Hobbys?
5. Wie alt ist Ihre Mutter?
6. Was machen Sie gern in der Freizeit?
7. Wie viele Geschwister haben Sie?

Frage II. Übersetzen Sie!

[10]

A] Übersetzen Sie ins Englische!

(06)

Herr Hayashida ist Japaner. Er wohnt seit sechs Monaten in Deutschland. Seine Wohnung ist sehr groß. Die Wohnung hat drei Zimmer, eine Küche und ein Bad. Seine Wohnung in Japan ist nur sehr klein. Hier in Deutschland hat er 83 qm. Leider hat seine Wohnung keinen Balkon. Das findet er nicht gut. Er sagt: „Das Badezimmer in Deutschland ist nicht schön. Die Toilette und das Bad sind zusammen. In Japan gibt es die Toilette und das Bad immer extra. In Deutschland schläft man im Schlafzimmer, isst im Esszimmer und wohnt im Wohnzimmer. In Japan schlafen, wohnen und essen wir in einem Zimmer.“

B] Übersetzen Sie ins Deutsche! (Nur 4)

(04)

1. Rina has a record player but she does not have a TV.
2. Sara wants to sleep. Joachim should switch off the light.
3. The weather here is not so good!
4. Do you come from Spain? What are you studying here?
5. Lena is keeping the books on the table.
6. He washes his car only on weekend. From Monday to Friday, he has no time.

P.T.O.

Frage III. Lesen Sie den folgenden Text und schreiben Sie richtig oder falsch!

[5]

Morgens: Familie Gröner frühstückt. Es muss schnell gehen. In zehn Minuten muss Herr Gröner in die Firma fahren. Er isst nur ein Brot mit Marmelade und trinkt eine Tasse Kaffee. Frau Gröner hat etwas mehr Zeit. Sie arbeitet nachmittags. Sie isst ein Brötchen mit Wurst. Dazu trinkt sie Tee und manchmal auch etwas Orangensaft. Die Kinder trinken Milch mit Kakao. Andy isst immer zwei Brote mit Käse und Wurst. Seine Schwester Sabine isst ein Brötchen mit Marmelade.

Mittags: Zum Mittagessen sind die Kinder allein zu Hause. Die Mutter ist schon weg zur Arbeit. Es gibt Spagetti mit Tomatensoße. Zum Trinken gibt es Apfelsaft und Mineralwasser. Herr Gröner isst in der Kantine.

Abends: Das Abendessen gibt es bei Gröners immer vor dem Fernseher. Sie essen Brot mit Wurst oder Käse. Herr Gröner trinkt dazu ein Bier. Sabine isst Käsebrötchen. Manchmal macht gern einen Salat.

Sonntags: Am Sonntagnachmittag kommen manchmal Opa und Oma zu Besuch. Dann gibt es Kaffee und Kuchen. Am Samstag backt Frau Gröner den Kuchen. Wenn sie keine Zeit hat, kauft sie einen beim Bäcker.

1. Zu Mittag isst Herr Gröner zu Hause.	R / F
2. Immer backt Frau Gröner den Kuchen zu Hause.	R / F
3. Frau Gröner arbeitet nachmittags.	R / F
4. Opa und Oma kommen immer am Sonntagmorgen.	R / F
5. Sabine und Andy trinken Milch mit Kakao.	R / F

Frage IV. Grammatik!

[25]

A) Ergänzen Sie die Personalpronomen! (Nur 4)

(04)

1. Verena ist meine Freundin. Heute besuche ich ____.
2. Ich brauche meinen Kuli, aber ich finde ____ nicht.
3. Der Bleistift schreibt gut. ____ ist neu.
4. Die Tasche ist schön. Lisa will ____ kaufen.
5. Wie findest du das Essen? - Ich finde ____ lecker.
6. Das ist meine Mutter. ____ kocht sehr gern.

B) Ergänzen Sie die Possessivpronomen! (Nur 4)

(04)

1. Das ist Peter. ____ Freundin kommt aus Indien.
2. "Wo wohnt ____ Familie, Herr Müller?"
3. Jochen und Lisa wohnen in Hamburg. Das ist ____ Adresse.
4. Das ist meine Familie und das sind ____ Geschwister.
5. John hat ein Auto. Das ist ____ Auto.

6. "Wie heißt _____ Freund, Eva?"

C] Ergänzen Sie die richtigen bestimmten oder unbestimmten Artikel! (Nur 3) (03)

1. Möchtest du _____ Hund? – Nein, ich habe schon eine Katze.
2. Paula reist am Wochenende. Sie nimmt _____ Fotoapparat und einen Rucksack für die Reise mit.
3. Ist der Kugelschreiber nicht da? Ich suche _____ Kugelschreiber.
4. Brauchst du _____ Tasche? – Nein danke, ich brauche keine Tasche.
5. Wo ist _____ Hotel "Maritim", bitte?

D] Schreiben Sie das richtige Modalverb! (Nur 4) (04)

1. _____ Sie Kaffee oder Tee?
2. Morgen haben wir Prüfung. Wir _____ lernen.
3. Deine Schwester spielt gut Klavier. _____ du auch Klavier spielen?
4. Erik hat Fieber. Der Arzt sagt, er _____ im Bett bleiben.
5. Markus ist zwölf Jahre alt. Er _____ Auto nicht fahren.
6. In der Bibliothek _____ man nicht laut sprechen.

E] Ergänzen Sie die richtige Präposition! (Nur 4) (04)

1. Wo ist Barbara? – Sie ist _____ Büro.
2. Sandra ist IT-Programmiererin von Beruf. Sie kann _____ Laptop nicht arbeiten.
3. Max lernt Autofahren. Er fährt mit dem Auto _____ einen Baum.
4. Erik kauft Blumen _____ seine Freundin.
5. _____ zehn Monaten lernt Max Spanisch.
6. Sonia hat nicht viel Zeit. Sie fliegt immer _____ dem Flugzeug nach Delhi.

F] Konjugieren Sie das richtige Verb! (Nur 3) (03)

(finden, haben, tragen, zumachen, essen, einladen, sprechen)

1. Die Studenten _____ das Fenster _____.
2. Was _____ ihr, Max und Martin? – Pizza.
3. „Wie _____ du den Tisch hier?“ – „Sehr gut.“
4. Die Frau _____ einen Pullover.

5. „Wie viele Kinder _____ Sie, Herr Neumann?“

G] Bilden Sie Fragen! (Nur 3)

(03)

1. Wir essen eine Pizza.
2. Meine Freundin heißt Monika.
3. Petra und Paco besuchen ihre Eltern.
4. Nein, ich habe kein Auto.
5. Ich komme am Montag.

Frage V. Wortschatz!

[10]

A] Schreiben Sie die Gegenteile! (nur 3)

(03)

1. warm X _____
2. schlecht X _____
3. alt X _____
4. lang X _____
5. klein X _____

B] Was passt? (Nur 3)

(03)

1. Die Kinder spielen im (Garten / Küche).
2. Ich koche (Suppe/ Pizza) zum Abendessen.
3. Andreas ist (Verkäufer/ Verkehr) von Beruf.
4. Ich habe (Hunger/ Durst). Ich möchte etwas trinken.
5. Im Schlafzimmer gibt es (Esstisch / Schrank).

C] Was passt nicht? (nur 4)

(04)

1. rot – gelb – draußen – blau
2. Fußgänger – Motorradfahrer – Teilnehmer – Radfahrer
3. Apotheke – Arztpraxis – Notaufnahme – Schirm
4. springen – rufen – sagen – sprechen
5. Schlüssel – schließen – geschlossen – schade
6. Tomatensalat – Wurst – Vase – Senf

Frage VI. Schreiben Sie über EINES der folgenden Themen! (5-7 Sätze)

[10]

1. Mein Haus	3. Mein Freund
2. Meine Familie	4. Meine Hobbys

Total No. of Questions : 6]

P2868

[5801]-126

F.Y.B.Com.

GB - 1 : GERMAN GENERAL - 1 : BASIC COURSE

(2019 Pattern) (Semester - I) (1171)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Note: All questions are compulsory.

30 Marks Internal Assessment.

Frage I. Beantworten Sie die folgenden Fragen! (Nur 5)

[10]

1. Wie feiern die Deutschen Ostern?
2. Beschreiben Sie Ihr Wohnzimmer!
3. Seit wann lernen Sie Deutsch? Warum?
4. Nennen Sie zwei Städte in Deutschland!
5. Beschreiben Sie die Stadt Berlin!
6. Was darf man im Unterricht nicht machen?
7. Nennen Sie 4 Nachbarländer Deutschlands!

Frage II. Übersetzen Sie!

[10]

A) Übersetzen Sie ins Englische!

(06)

Morgens essen wir nicht viel. Wir trinken Kaffee mit Milch und Zucker, kochen vier Eier und backen zwei Brötchen. Mittags sind wir nicht zu Hause, wir arbeiten zusammen und essen immer im Restaurant. Das Essen ist manchmal teuer, aber es schmeckt sehr gut und ist frisch. Ich nehme ein Rindersteak, eine Portion Reis und Gemüse. Manchmal esse ich auch noch einen Salat, wenn ich besonders viel Hunger habe. Meine Frau nimmt immer eine Suppe, einen Salat und manchmal auch Fisch oder Fleisch. Sie trinkt eine Tasse Tee mit Zucker und Zitrone. Sie möchte dann meistens noch einen Nachttisch.

B) Übersetzen Sie ins Deutsche! (Nur 4)

(04)

1. One is not allowed to talk loudly in a hospital.
2. I cannot dance well.
3. Our mother cooks sometimes vegetable soup for us.
4. Martin is reporter, therefore he is rarely at home.
5. I am sorry, but I don't have time on weekend.
6. Mister Meier, will you visit us tomorrow?

Frage III. Lesen Sie den folgenden Text und kreuzen Sie richtig (R) oder falsch (F) an!

[05]

Mein Traumberuf

Ich heiße Max. Ich arbeite seit drei Jahren in meinem Beruf. Ich glaube, das ist mein Traumberuf. Ich sitze nicht im Büro. Ich arbeite nicht am Schreibtisch. Ich brauche keinen Computer. Ich brauche nur mein Smartphone und mein Fahrrad.

Ich arbeite flexibel. Meistens arbeite ich von Montag bis Freitag von 8 Uhr bis 13.30 Uhr. Aber manchmal arbeite ich auch am Samstag. Ich mache eine halbe Stunde Pause. Ich mache viel Sport bei der Arbeit. Ich brauche kein Fitness-Studio.

Ich treffe viele Menschen, aber immer nur kurz. Ich arbeite allein, das ist gut. Ich hole Briefe oder Pakete in Büros ab. Dann bringe ich die Briefe oder Pakete zu anderen Büros. Ich transportiere alles auf meinem Rücken. Ich fahre nur in der Stadt, nur in Bonn. Ich fahre mit meinem Fahrrad. In der Stadt ist man mit dem Fahrrad sehr schnell. Autos stehen da oft im Stau.

Mein Chef plant meinen Arbeitstag. Er telefoniert und organisiert alles, auch meine Wege. Manchmal plant er etwas falsch. Dann muss ich zu lange warten oder ich habe zu wenig Zeit. Aber mein Chef ist sehr nett. Wir sind ein gutes Team. Und er weiß: Ich bin schnell und gut.

1. Max gefllt sein Beruf	R	F
2. Er geht regelmäßig ins Fitness- Studio.	R	F
3. Er muss immer am Samstag arbeiten	R	F
4. Max arbeitet immer allein.	R	F
5. Max braucht sein Fahrrad für seine Arbeit.	R	F

Frage IV. Grammatik!

[25]

A) Bilden Sie das Partizip Perfekt! (Nur 4)

(04)

1. Wir gehen heute in die Disko.
2. Herr Rilke schreibt Gedichte.
3. Marie telefoniert mit ihrer Mutter.
4. Ich lese gern Bücher.
5. Frau Bachmann bekommt einen Preis.
6. Die Sekretärin schließt das Büro ab.

B) Schreiben Sie die Sätze im Präteritum! (Nur 4)

(04)

1. Martin, wo ist dein Buch?
2. Der Film fängt um 10 Uhr an.
3. Die Halskette kostet 30 Euro.

4. Sabine isst viel Schokolade.
5. Maya kommt aus Bonn.
6. Er wartet auf seine Freundin.

C] Bilden Sie Nebensätze! (Nur 3)

(03)

(obwohl, wenn, weil, damit, als)

1. Ich lerne Deutsch. Ich möchte in Deutschland studieren.
2. Wir wollen eine Gartenparty machen. Es regnet stark.
3. Meine Freundin kommt zurück. Dann sehen wir zusammen einen Film.
4. Die Lehrerin unterrichtet gut. Die Studenten können sehr gut verstehen
5. Wir waren klein. Wir hatten kein Auto.

D] Schreiben Sie das richtige Modalverb! (Nur 4)

(04)

1. _____ ihr hier schwimmen? Ist es erlaubt?
2. Das Kind ist erst zwei Jahre alt. Es _____ nicht richtig sprechen.
3. Erika _____ fotografieren. Aber ihre Kamera ist kaputt.
4. Es ist schon 20 Uhr. Ich _____ nach Hause gehen.
5. Sara ist kein Fleisch. Sie _____ kein Kotelett essen.
6. Mama, _____ ich jetzt Klavier spielen? - Nein, es ist schon spät.

E] Ergänzen Sie die richtige Präposition! (Nur 4)

(04)

1. Meg geht _____ seinem Hund spazieren.
2. _____ dem Unterricht gehe ich einkaufen.
3. Meine Großmutter kann _____ ihre Brille nicht gut sehen.
4. _____ einem Jahr lernen wir Deutsch.
5. Monika geht heute _____ ihrem Onkel.
6. Sana kommt _____ der Schweiz.

F] Konjugieren Sie das richtige Verb! (Nur 3)

(03)

(haben, mieten, zumachen, zerbrechen, organisieren, arbeiten)

1. Herr und Frau Schmidt _____ bei dieser Firma.
2. Maria _____ das Fenster _____. Es ist sehr kalt hier.
3. Kim _____ eine neue Wohnung.
4. Ursula _____ eine Schwester und einen Bruder.
5. Meine Freunde _____ eine kleine Party nach der Prüfung.

G] Bilden Sie Fragen! (Nur 3)

(03)

1. Sanika kauft einen neuen Tisch.
2. Am Montag treffen wir uns im Garten.
3. Er sieht einen Film.
4. Natascha braucht einen Koffer.
5. Herr Meier wohnt in Berlin.

Frage V. Wortschatz!

[10]

A] Schreiben Sie die Gegenteile! (nur 3)

(03)

1. freundlich X _____
2. groß X _____
3. langweilig X _____
4. einpacken X _____
5. laut X _____

B] Was passt? (Nur 3)

(03)

1. Nadine schwimmt gerne im (Park / Schwimmbad).
2. Am Monat/Wochenende mache ich einen Ausflug.
3. Er spielt (Fußball/ Hobby).
4. Sandra hat zwei (Koffer / Bruder).
5. Ein (Stunde / Jahr) hat 365 Tage.

C] Was passt nicht? (nur 4)

(04)

1. März – Herbst – Mai – Oktober
2. Großvater – Onkel – Bruder – Freund
3. Arzt – Student – Fotograf – Koch
4. Wohnzimmer – Schlafzimmer – Hotelzimmer – Küche
5. grün – gelb – laut – schwarz
6. schwimmen – malen – lesen – arbeiten

Frage VI. Schreiben Sie über EINES der folgenden Themen! (5-7 Sätze)

[10]

1. Mein Beruf
2. Meine Stadt
3. Meine Wohnung

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2869

[5801]-127

[Total No. of Pages : 2

F. Y. B.Com.

117 - J : SANSKRIT - I

(2019 Credit Pattern) (Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

प्र.1) a) Translate in to Marathi or English. (1 out of 2) [5]

मराठी किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा. (2 पैकी 1)

- i) आयुषमन्, उद्धातिनी भूमिरिति मया रश्मिसंयमनाद्रथस्य मन्दीकृतो वेगः। तेन मृग एष विप्रकृषान्तरः संवृतः। संप्रति समदेशवर्तिनस्ते न दुरासदो भविष्यति।
- ii) 'भगवति! एवं करिष्यामि। यावत्त्वं नास्वादयसि प्रथमं नृपरक्तं तावन्मया देवगुरुकृतः शपथः स्यात्, यदि तदास्वादयामि'। एवं तयोः परस्परं वदतोः स राजा तच्छयनमासाद्य प्रसुप्तः।

b) Translate in to Marathi or English. (1 out of 2) [5]

मराठी किंवा इंग्रजीत भाषांतर करा. (2 पैकी 1)

- i) प्रतिपन्नं स्त्रिया देयं पत्या वा सह यत्कृतम्।
स्वयंकृतं वा यदृणं नान्यत्स्त्री दातुमर्हति॥
- ii) यदाभिमन्युं बध्वो युद्धे जघ्नुर्महारथाः।
परिवार्य रणे बालं क्व ते धर्मस्तरा गतः॥

c) Write the true or false. (5 out of 5) [5]

चूक किंवा बरोबर ते लिहा. (5 पैकी 5)

- i) शबरी मानस सरोवराकणि निवास करीत होती.
- ii) दुष्यंत राजा कण्वांच्या आश्रमात प्रवेश करतो.
- iii) 'गाणनिव्याधिकारः' हा कौटिल्य अर्थशास्त्राचा भाग आहे.
- iv) पंचतंत्राचा रचयिता नारायण पंडित आहे.
- v) 'यूका' शब्दाचा अर्थ 'ढेकूण' असा होतो.

प्र.2) a) Explain with refference to the context. (1 out of 2) [5]

ससंदर्भ स्पष्ट करा (2 पैकी 1)

- i) मासादूर्ध्व मासाद्विशतोत्तरं दण्डं दद्यात्।
- ii) विनीतवेषेण प्रवेष्टव्यानि तपोवनानि नाम।

b) Explain with refference to the context. (1 out of 2) [5]

ससंदर्भ स्पष्ट करा (2 पैकी 1)

- i) मया तु विविधं वन्यं संचितं पुरुषर्षभ।
- ii) न विमुञ्चन्ति शस्त्राणि शूरा साधुव्रते स्थिताः।

P.T.O.

- c) Answer in one sentence. (5 out of 6) [5]
एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (6 पैकी 5)
i) 'शबर्याः रामदर्शनम्' पाठाचे मूलस्त्रोत कोणते?
ii) कालिदासाच्या तीन रचनांची नावे सांगा.
iii) कबंध कोणाचा पुत्र होता?
iv) तपोवनात कशाप्रकारे प्रवेश करावा?
v) महाभारताचे रचनाकार कोण आहेत?
vi) 'ऋणादानम्' पाठ कुठून घेण्यात आला आहे?

- प्र.3) a) Write a detailed answer. (1 out of 2) [12]
सविस्तर उत्तर लिहा. (2 पैकी 1)
i) Write a summary of the lesson 'Punyashramadarshanena altmanam punimahe'.
'पुण्याश्रमदर्शनेन आत्मानं पुनीमहे' पाठाचा सारांश लिहा.
ii) Write a summary of the lesson 'Gananikyadhikarah'.
'गणनिक्याधिकारः' पाठाचा सारांश लिहा.
b) Write a short note. (1 out of 2) [8]
टीप लिहा. (2 पैकी 1)
i) The king Dushyanta
दुष्यन्त राजा
ii) Mandavisarpini
मन्दविसर्पिणी

- प्र.4) a) Write a detailed answer. (1 out of 2) [12]
सविस्तर उत्तर लिहा. (2 पैकी 1)
i) Write a summary of the lesson 'Kva te Dharmastada Gatah'.
'क्व ते धर्मस्तदा गतः' पाठाचा सारांश लिहा.
ii) Write a summary of the lesson 'Runadanam'.
'ऋणादानम्' पाठाचा सारांश लिहा.
b) Write a short note. (1 out of 2) [8]
टीप लिहा. (2 पैकी 1)
i) Yadnyavalkya Rushi
याज्ञवल्क्यऋषी
ii) Hospitality of Shabari
शबरीची आतिथ्यशीलता

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2870

[Total No. of Pages :2

[5801]-128
F.Y.B.Com.
ARABIC (Functional)
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - I)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) Translate into Arabic any Ten of the following sentences. **[20]**

- 1) The chair is comfortable.
- 2) This school is good.
- 3) That car is beautiful.
- 4) The teacher is busy.
- 5) There is a student in the class.
- 6) In the fridge there is an apple.
- 7) On the window there is a curtain.
- 8) There is a newspaper on the table.
- 9) His office is far from his home.
- 10) She is busy in her office.
- 11) Is your school closed?
- 12) No, his college is closed.
- 13) My father is working in his room.

P.T.O.

Q2) Translate into English any Ten of the following sentences. [20]

- (١) اَلتَّلْمِيْذُ ذَاهِبٌ اِلَى الْمَدْرَسَةِ.
- (٢) اَلْبِنْتُ جَالِسَةٌ عَلٰى الْكُرْسِيِّ.
- (٣) هَذِهِ الْحَافِلَةُ قَادِمَةٌ مِّنَ الْكَلْبَةِ.
- (٤) حَدِيْقَةُ الْجَامِعَةِ كَبِيْرَةٌ وَجَمِيْلَةٌ.
- (٥) هُوَ ذَاهِبٌ اِلَى بَيْتِ صَدِيْقِهِ.
- (٦) رَئِيْسُ الْقِسْمِ جَالِسٌ فِى مَكْتَبِهِ.
- (٧) تَلْفِزُ يُونُ فَرِيْدَةٌ فِى غُرْفَتِهَا.
- (٨) عَلِيٌّ رَاجِعٌ مَعَ فَاطِمَةَ مِّنَ السُّوقِ.
- (٩) تِلْكَ الْحَافِلَةُ ذَاهِبَةٌ اِلَى الْجَامِعَةِ.
- (١٠) مَكْتَبُهُ بَعِيْدٌ مِّنْ بَيْتِهِ.
- (١١) الْمَدْرَسُ الْجَدِيْدُ رَجُلٌ طَوِيْلٌ.
- (١٢) الْوَلَدُ الصَّغِيْرُ شَقِيٌّ وَلٰكِنْ ذَكِيٌّ.
- (١٣) الرَّجُلُ الْمَرِيْضُ ذَاهِبٌ اِلَى عِيَادَةِ قَرِيْبَتِهِ.

Q3) Explain with examples any Two of the following Topics: [16]

- (١) الْمُبْتَدَأُ وَالْخَبَرُ.
- (٢) حُرُوفُ الْهَجَاءِ.
- (٣) اَسْمَاءُ الْاِشَارَةِ.
- (٤) الْاَعْرَابُ.

Q4) Write in Arabic any Two of the following Terminologies: [14]

- (١) اَيَّامُ الْاَسْبُوعِ.
- (٢) الشُّهُورُ الْمِيْلَادِيَّةُ.
- (٣) عَشْرَةُ الصَّوْمِ لِلْبَنكِ.
- (٤) عَشْرَةُ الصَّوْمِ لِلْمَطْعَمِ.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P2871

[5801]-129

[Total No. of Pages : 4

F.Y. B.Com

**FOUNDATION COURSE (Restructuring)
(2019 Pattern) (Semester - I) (114RES)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 1 and Question No. 6 are compulsory.*
- 2) Solve any three from Question No. 2 to Question No. 5.*
- 3) Figures in the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks: [5]

- i) _____ number of Vedas in Hinduism.
- ii) Unemployment observed in villages is known as _____ unemployment.
- iii) Full form of OBC is _____.
- iv) Indian Economy accepted liberalisation, privatisation and _____.
- v) NITI Ayog was established in the year _____.

b) Select the proper option from the options given below and rewrite the sentences: [5]

- i) The Twenty point programme was launched by _____.
(Indira Gandhi, Mahatma Gandhi, Jawaharlal Nehru)
- ii) _____ was the major cause of unemployment.
(Education, Skill, Population)
- iii) UPSC stands for _____.
(Union Public Service Commission, United Public Service Commission, United People State Commission)
- iv) _____ is the commercial crop in India.
(Jute, Rice, Both Jute and Rice)
- v) Black Revolution is concerned with _____.
(Oil seeds, Crude oil, Coal)

P.T.O.

- c) State whether the following statements are True or False: [10]
- i) CA is a professional course.
 - ii) Man is by nature a social animal.
 - iii) Joint family system is the feature of Indian Society.
 - iv) Poverty is the cause of poverty.
 - v) Poverty line is the level of income to meet the maximum living conditions.
 - vi) The word 'Religion' is derived from Latin word 'Religare'.
 - vii) Economic inequality is an obstacle to Economic Development.
 - viii) India is the World's largest milk producer country.
 - ix) Reserve Bank of India was established in 1949.
 - x) Full form of SC is special caste.

Q2) Describe the advantages and disadvantages of government jobs. [10]

Q3) Explain the features of caste system in India. [10]

Q4) State the meaning of religion. Explain the importance of religion in Indian Society. [10]

Q5) Describe the characteristics of Indian economy. [10]

Q6) Write short notes (Any 4): [20]

- a) Globalization.
- b) MPSC.
- c) Rural Unemployment.
- d) National integration.
- e) Career guidance.
- f) Liberation Movement.

Total No. of Questions : 6]

P2871

[5801]-129

F.Y. B.Com

FOUNDATION COURSE (Restructuring)

(2019 Pattern) (Semester - I) (114RES)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :-
- 1) प्रश्न क्रमांक 1 व प्रश्न क्रमांक 6 सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) प्रश्न क्रमांक 2 ते प्रश्न क्रमांक 5 मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावे.
 - 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिक्तस्थानां जागा भरा.

[5]

- i) हिंदू धर्मात वेद आहेत.
- ii) ग्रामीण भागात आढळणाऱ्या बेरोजगारीला बेरोजगारी म्हणतात.
- iii) हे ओ.बी.सी. चे पूर्ण रूप आहे.
- iv) भारतीय अर्थव्यवस्थेने उदारीकरण, खाजगीकरण आणि चा स्विकार केला.
- v) नीती आयोगाची स्थापना या वर्षी झाली.

ब) दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पुन्हा लिहा.

[5]

- i) वीस कलमी कार्यक्रम द्वारे सुरू करण्यात आला.
(इंदिरा गांधी, महात्मा गांधी, जवाहरलाल नेहरू)
- ii) बेरोजगारीचे प्रमुख कारण होते.
(शिक्षण, कौशल्य, लोकसंख्या)
- iii) UPSC चा अर्थ
(संघ लोकसेवा आयोग, संयुक्त लोकसेवा आयोग, युनायटेड पीपल्स स्टेट कमिशन)
- iv) हे भारतातील व्यावसायिक पीक आहे.
(ताग, तांदूळ, ताग व तांदूळ दोन्हीही)
- v) काळी क्रांती शी संबंधित आहे.
(तेलबिया, कच्चे तेल, कोळसा)

- क) खालील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा. [10]
- i) सी.ए. (CA) हा व्यावसायिक अभ्यासक्रम आहे.
 - ii) माणूस स्वभावतः एक सामाजिक प्राणी आहे.
 - iii) संयुक्त कुटुंबपद्धत हे भारतीय संस्कृतीचे वैशिष्ट्य आहे.
 - iv) दारिद्र्य हे दारिद्र्याचे कारण आहे.
 - v) दारिद्र्यरेषा म्हणजे कमाल राहणीमानाची पातळी गाठण्यासाठी आवश्यक उत्पन्नाची पातळी होय.
 - vi) Religion हा शब्द Religare या मूळ लॅटिन शब्दावरून आला आहे.
 - vii) आर्थिक विषमता आर्थिक विकासातील अडथळा आहे.
 - viii) भारत हा जगातील सर्वात मोठा दूध उत्पादक देश आहे.
 - ix) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाची स्थापना 1949 ह्या वर्षी झाली.
 - x) एस.सी. चे पूर्ण रूप स्पेशल कास्ट आहे.

प्र.2) सरकारी नोकरीचे फायदे आणि तोटे सांगा. [10]

प्र.3) भारतीय जाती व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [10]

प्र.4) धर्माचा अर्थ सांगा. भारतीय समाजातील धर्माचे महत्त्व विशद करा. [10]

प्र.5) भारतीय अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये सांगा. [10]

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) [20]

- अ) जागतिकीकरण
- ब) MPSC
- क) ग्रामीण बेरोजगारी
- ड) राष्ट्रीय एकात्मता
- इ) करिअर मार्गदर्शन
- फ) मुक्ती चळवळ

Total No. of Questions : 7]

SEAT No. :

P2872

[Total No. of Pages : 1

[5801]-130

F. Y. B.Com. (Vocational) (Semester - I)

115A : COMPUTER APPLICATIONS (Paper - I)
(CBCS 2019 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Solve any Five questions.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) Define computer? Explain block diagram of computer.

Q2) Explain use and functionality of Barcode Reader and Dot matrix printer.

Q3) Explain any 5 uses computer in day to day life.

Q4) What is the difference between RAM and ROM?

Q5) Explain steps to use Mail merge.

Q6) What is Paint brush? Explain uses of Paint brush.

Q7) Convert the following :

- a) Convert $(576)_8$ Octal number into its equivalent Hexadecimal number.
- b) Convert $(A2)_{16}$ Hexadecimal number into its equivalent Binary number.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P4015

[Total No. of Pages : 2

[5801]-131

F.Y. B.Com. (Vocational)

Advertising, Sales Promotion and Sales Management - I
Marketing Communication (Paper - I)
(2019 Pattern) (Semester - I) (CBCS) (115B)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks (Attempt any 5 out of 6). [5]

- i) Communication is incomplete without a _____.
 - a) Medium
 - b) Signs and gestures
 - c) Feedback
 - d) Words
- ii) Emotions are among the most common _____ to communication.
 - a) language barrier
 - b) Psychological barrier
 - c) Mechanical barrier
 - d) Physical barrier
- iii) Marketing and advertising are _____.
 - a) Same
 - b) Different
 - c) Interrelated
 - d) Business
- iv) _____ decodes the message
 - a) Receiver
 - b) Sender
 - c) Both of them
 - d) None of the above
- v) The sender must keep his communication simple and easy to _____.
 - a) Remember
 - b) Deliver
 - c) Understand
 - d) Communicate

P.T.O.

- vi) Communication used in office is an example of _____.
 a) Formal communication b) Informal communication
 c) Body language d) You attitude

b) Match the following : [5]

A	B
1) Environmental Barrier	a) Evidence
2) E-Marketing	b) Traffic Signals
3) Non Verbal Communication	c) Sender
4) Encoder	d) 24×7
5) Written Communication	e) Noise

Q2) Short notes (any 2 out of 4) [10]

- a) Language Barrier
 b) Importance of communication
 c) Functions of Marketing
 d) Online Marketing

Q3) a) Define Communication. Explain the Process of Communication. [8]

OR

What do you mean by Communication? Explain the importance of Nonverbal Communication.

b) Discuss the need and importance of Marketing. [7]

OR

Explain the types of communication.

Q4) a) Differentiate between oral and Written Communication. [8]

OR

Differentiate between Formal and Informal Communication.

b) Explain the barriers to Communication. [7]

OR

Explain the importance of E-Marketing.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P6473

[Total No. of Pages : 2

[5801]-132

F.Y. B.Com. (Vocational)

TAX PROCEDURE & PRACTICES - I

115 C : Indian Tax System & Income Tax

(CBCS 2019 Pattern)(Semester - I)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1 A) Fill in the Blanks (Any Five): **[5]**

- a) Article 246 is based on the principle of _____.
- b) Income Tax Act is applicable to _____.
- c) Income Tax is a _____ tax.
- d) The full form of CBDT is _____.
- e) The finance Act is passed every year by the Parliament in the form of _____.
- f) Every Assessment year is the period of _____ months.
- g) Income tax is levied on the _____ of the person.

B) Match the following **[5]**

Group - A

- i) Canon of simplicity
- ii) Canon of Economy
- iii) Canon of Diversity
- iv) Canon of Equality
- v) Canon of Elasticity

Group - B

- a) Dyanamic in Nature
- b) Flexible in Nature
- c) Same distribution
- d) Easy to charge
- e) Cost of collecting tax

P.T.O.

Q2) Write short notes (Any 2)

[10]

- a) Canon of Economy.
- b) Canon of Elasticity.
- c) Central Board of Direct Tax.
- d) Importance of taxation structure in India.

Q3) Answer the following (Any Four)

[20]

- a) What is tax? What are the different types of Taxes in India?
- b) What are the different provisions regarding taxation in schedule seven?
- c) Explain the difference between direct tax and indirect tax.
- d) What are the different taxes of Central Govt.?
- e) Explain the Nature & Scope of Indian tax structure in brief.
- f) What are the advantages of indirect tax?

Q4) Answer the following question (Any one)

[10]

- a) What are the different advantages & disadvantages of direct taxes in India?
- b) Explain any five canons of taxation in India.

Total No. of Questions : 7]

SEAT No. :

P2873

[Total No. of Pages : 1

[5801]-133

F. Y. B.Com. (Vocational) (Semester - I)

116A : COMPUTER APPLICATIONS (Paper - II)
(CBCS 2019 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *Solve any Five questions.*
- 2) *All questions carry equal marks.*

Q1) What is programming language? Explain its need.

Q2) Explain printf() and scanf() function with syntax and example.

Q3) Explain the following :

- a) Identifier
- b) Keyword
- c) Constant
- d) Variable

Q4) Explain with Relational and Conditional operators with example.

Q5) a) Write a C Program to calculate area of Circle.
b) Write a note on Assembly language.

Q6) a) Explain *int* and *float* data types used in C.
b) Write a C Program to find cube of a number.

Q7) Explain the following with suitable example :

- a) Computer Program
- b) Algorithm

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2874

[Total No. of Pages : 3

[5801]-134

F.Y. B.Com. (Vocational)

ADVERTISING

**(116 B): Advertising, Sales Promotion & Sales Management
(2019 Pattern) (Semester - I) (CBCS) (Paper - II)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks :

[5]

- a) When social message is communicated to general public it is called as _____.
 - i) Image advertising
 - ii) Financial advertising
 - iii) Social advertising
 - iv) Institutional advertising
- b) Advertisement of Life Insurance Policy is _____.
 - i) Regional advertising
 - ii) Financial advertising
 - iii) Local advertising
 - iv) Service advertising

P.T.O.

- c) Multinational companies advertise their products globally, is called _____ advertising.
- i) National
 - ii) Regional
 - iii) Local
 - iv) Global
- d) Direct mail advertising sends messages through
- i) Audio
 - ii) Video
 - iii) Mail
 - iv) Newspaper
- e) Advertising adds _____ utility to the product.
- i) Time
 - ii) Place
 - iii) Form
 - iv) Perception

B) Match the following :

[5]

A	B
i) To inform, to persuade	a) Publicity
ii) Advertisement of ice-cream	b) Type of advertising
iii) It is non-paid form of advertising	c) Type of appeals
iv) Global advertising	d) Functions of advertisement
v) Emotional appeal	e) Consumer advertisement

Q2) Short Notes (Any 2) : **[10]**

- a) Limitations of advertising.
- b) Emotional appeals.
- c) Advantages of advertising to society.
- d) Scope of advertising.

Q3) a) Define the term 'advertising' & explain functions of advertising. **[8]**

OR

Explain nature & elements of advertising.

b) Explain advantages of advertising to customers. **[7]**

OR

Explain advantages of advertising to manufacturers.

Q4) a) Write a detail note on 'Commercial advertising'. **[8]**

OR

Write different types of advertisements.

b) Write a detail note on "Rational appeals". **[7]**

OR

What do you mean appeals in advertising, explain with suitable examples.

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P2875

[Total No. of Pages : 2

[5801]-135
First Year B.Com. (Vocational)
TAX PROCEDURE & PRACTICES - II
116 C : Goods & Service Tax
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - I) (Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 1 and Question No. 2 are compulsory.
- 2) Attempt any two questions from the remaining.
- 3) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks: [5]

- a) Constitution Amendment Act, 2016 for GST was _____.
 - i) 80th
 - ii) 101th
 - iii) 122nd
 - iv) 118th
- b) Under GST, 'value addition' refers to _____.
 - i) Expenses plus profit
 - ii) Cost plus tax
 - iii) Cost plus tax plus profit
 - iv) Tax plus profit
- c) Tax rate on goods under GST are determined by _____.
 - i) Union Budget
 - ii) State Budget
 - iii) GST Council
 - iv) Central Govt. in consultation with State Govt.
- d) The charging section of CGST is _____.
 - i) Section 9
 - ii) Section 10
 - iii) Section 4
 - iv) Section 2
- e) SGST or UTGST shall not be utilised towards payment of _____.
 - i) CGST
 - ii) SGST
 - iii) IGST
 - iv) UTGST

P.T.O.

- B) State whether the following statements are True or False. [5]
- i) The Incidence of tax on tax is called as tax cascading.
 - ii) Integrated Goods and Services Tax is applicable when there is interstate supply.
 - iii) A composite taxpayer is required to file summarised details of transactions half yearly.
 - iv) A registered person shall, on receipt of advance payment for goods or services, issue GST bill.
 - v) GSTR-9 is also called as annual return.

- Q2) Write short notes (Any Two) [10]**
- a) Rates of GST
 - b) Need and advantages of registration
 - c) Structure of GST Council.

- Q3) What do you mean by Goods and Services Tax? Explain the advantages of Goods and Services Tax in detail. [15]**

- Q4) Define the following Terms and Concepts: [15]**
- a) Continuous supply of goods
 - b) Fixed establishment
 - c) Input tax
 - d) Local authority
 - e) Location of the recipient of services

- Q5) Explain the types of GST registration and documents required for GST registration. [15]**

